

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG MÅN

GRUNDLAGD-AV FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 20 NOVEMBER 1921

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

GERDA EKMAN SEXTIO ÅR

»GLAD OCH god» skall människan vara, medan hon vandrar här på jorden, är ett gammalt vackert marningsord. Då jag nu går att teckna några drag ur Gerda Ekmans liv, slår det mig, att hon, mer än de flesta, på ett vackert och lyckligt sätt följt denna marning.

Gerda Ekman föddes i Norrköping den 19 november 1861 och var dotter till grosshandlaren August Gödecke och hans maka i andra giften, Anna Bolin. Hon växte upp i ett gott och kärleksfullt hem. Då föräldrarna sedermera flyttade till Skåne, blev det i Hälsingborg hon fick sin skolundervisning. Efter slutade skolestudier genomgick hon Gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm och kom därefter som gymnastiklärarinna till Göteborg. Det var här hon lärde känna sin blivande make, vetenskapsmannen och industriidkaren doktor Gustaf Ekman.

Tillhörande en av Göteborgs främsta släkter och verkställande chef vid Carnegiska sockerbruket, öppnade han genom sin ställning ett rikt verksamhetsfält för sin unga hustru, där hon genom sin godhet och kloket snart skulle komma att göra sig gällande.

Gustaf och Gerda Ekmans första hem reddes inom sockerbrukets område ute vid Gamla Elvsborgs ruiner. Det var ju naturligt att Gerda Ekman, som här hade sitt

hem i närheten av alla arbetarhemmen, skulle känna sig manad att hjälpa och stödja. Symöten med arbetarnas hustrur var nog hennes första försök inom det sociala arbetet. Här fingo hustrurna till billigt pris material till kläder och råd och hjälp vid arbetets utförande.

Det var då brukets folk lärde känna Gerda

Ekmans enkla, hurtiga och vänliga väsende och här lades grunden till det goda förhållande som sedan ständigt rått dem emellan. En person som sedan många år varit anställd vid Carnegiska bruket, har härom yttrat: »Vad Gerda Ekman varit för alla vid bruket, kan ej beskrivas. Särskilt alla sjuka och hjälpbehövande hava hos henne fått förståelse och bistånd. När därför Fru Ekmans namn nämnes, stråla ögonen, och det är många här ute, som önska och bedja, att hon måtte få leva och verka ännu många år.»

En hushållsskola för arbetarnas döttrar, till mycket gagn ej blott för eleverna själva utan även för vid bruket anställda personer, som här kunde intaga sina måltider, var även Gerda Ekmans skapelse.

Ett barnhem för späda barn, dit mödrar, som äro i behov av vila och hjälp, kunna få sända sina små och där barnen under ett par år erhålla kostnadsfri vård och fostran, är företrädesvis hennes skötebarn och säkert

bland välgörenhetsarbeten det, som skänker henne den största tillfredsställelsen. Mången gång har den, som skriver dessa rader, varit med vid hennes besök i detta hem och med rörelse sett hennes varma leende, då hon stått som medelpunkten i denna skara av moderlösa små och förnummit hennes levande intresse för var och en av dem.

EN SYL I VÄDRET

DEN, SOM VILLE ÄGNA SITT liv eller en del därav åt att psykologiskt utreda vad man kunde kalla för den nya eller moderna kvinnan, gjorde säkert en, om ej gudi, så åtminstone historien behaglig gärning. Den övergångstid, som vi nu i tre decennier och mera varit inne i med avseende å kvinnans utveckling, är nämligen så intressant och de typer, som framalstrats av bryningstiden så säregna, att helt säkert ingen period i mänsklighetens liv och historia haft att uppvisa något liknande.

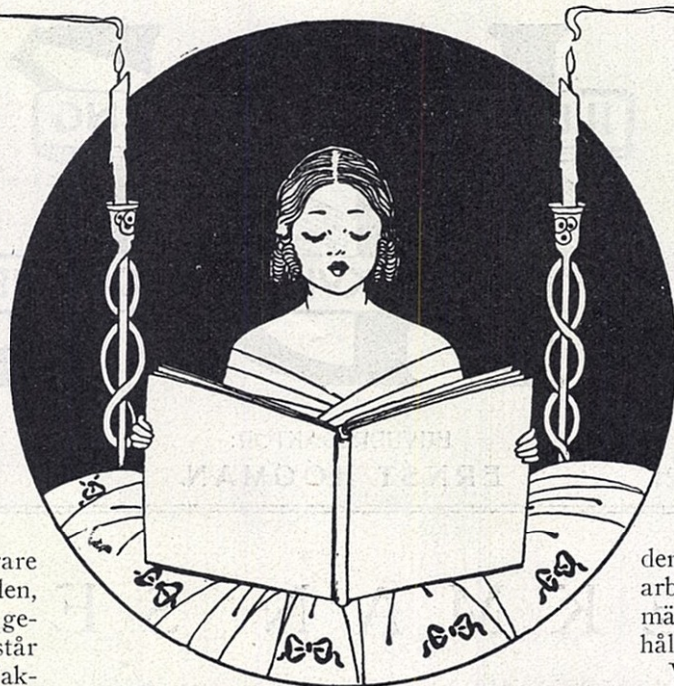
Ty en mäktigare och snabbare eller snarare mera stormande utvecklingsrörelse än den, som den så kallade kvinnoemancipationen genomlupit, är väl knappt tänkbar. Det förstår man, om man besinnar bara ett så enkelt faktum som att man ännu för 50 år sedan trodde — och det på allvar — att en kvinnohjärna var så enkelt inrättad, att den ej kunde rymma det mått av kunskap, som var nödvändigt för studentexamen, och för 30 år, att därtill behövdes en för kvinnor i allmänhet alldeles övernaturlig intelligens. Och nu!! Nu har tron på kvinnans möjligheter till den grad ingått i det allmänna medvetandet, att man begär av henne att hon skall prestera inte blott de samma mått av talang och begåvning, kunskap, vetande, erfarenhet, logik, förstånd, rådhighet, dristighet m. m. som mannen, utan att hon dessutom skall behålla sitt kvinnliga väsens charm och ödmjukhet, ömhet och godhet, att hon både skall få tid och plats i sitt liv att vara mannens jämlike, och därtill medhinna att utveckla praktisk duglighet i hemskötsel och matlagning, vara den goda hustrun, den i varje minut tillhandsvarande ömma modern, den tröstande väninnan, den hängivna sjukvårdarinnan. Och att sådana kvinnor finnas, att vi möta dem ej blott bland 80- och 90-talens kraft- och undantagskvinnor utan på vilken gata och i vilken balsal som helst — det är ett resultat så storslaget, att, som sagt, ingen världsrörelse väl haft att förut uppvisa ett sådant.

Den som varit med om kvinnoörelsens begynnelse, eller åtminstone hört till dess första exponenter, kan ej annat än evigt protester mot de bevis som ofta ännu framläggas för kvinnans oduglighet inom vissa arbetsområden. Varför i all världen skulle det inte finnas fält, på vilka kvinnorna ej ännu äro mogna! Detta är i sanning vida mindre egendomligt än att det finns så oändligt många områden, där mogenheten är fullständig och så iögonenfallande.

Såsom styrelsemedlem har Gerda Ekman verkat i följande företag: Göteborgs högre Samskola, Ekedalens barnhem, Styrsö kustsanatorium, Praktiska hushållsskolan, Majornas arbetsstuga, Majornas småbarnsskola, Föreningen Hemtrevnad, Ambulerande skolköksverksamhet, Pauvres honteux.

Hon har i detta slag av arbete alltid givit sig själv, och hennes kloka råd hava alltid med intresse avlyssnats. En egenskap, som särskilt vid socialt arbete är värdefull, besitter Gerda Ekman i hög grad, och det är fördomsfrihet. Hon står alltid människa emot människa.

Rakryggad och sann till sin karaktär, vidsynt och intelligent i sitt omdöme, har

DEN SVENSKA AFFÄRSKVINNAN

Orsaken till de så snabba resultat kvinnoörelsen givit, är naturligtvis den, att denna rörelse bröt ut, först när tiden verkligen var mogen. Några flickor här och där i världen, till synes inte det ringaste annorlunda än andra flickor, och vilka liksom dessa dansade och skrattade, sydde och skötte hushållsvecka hittade med ens på att tycka att detta var ganska innehållslöst. De tänkte inte så mycket på världens förbättring eller kvinnans ställning, och som sagt, de voro inte så märkvärdiga. Men i deras hem fanns kanske en bror som läste på studenten, och de började läsa med, eller en stor bror vars böcker man hade dispositionsrätt över, medan han själv var utrikes, och man försjönk i böcker och drömmar om dem, eller också fanns det ingen bror alls och då kanske steg den underbart tilltalande tanken upp att man kunde ersätta honom som familjestöd och penningförtjänst. Blyg och skrämmd kom man sedan fram med de djärva tankarna.

Jag minns mig själv som en backfisch i femton-årsåldern, då redan med avslutad skolbildning, när bikten, efter mycket tvekande äntligen kom fram. Den slog inte ner som en bomb, utan möttes blott med ett jäså, som kunde betyda precis vad som helst. Och så sades ingenting mera. Men två månader senare frågades jag plötsligt helt kort, vad jag ville bli. — Du skall väl bli läkare? Det främmande fröet hade sålunda grott!! Ja, javisst ville jag bli läkare. I det ögonblicket

hon varit och är sin make en trofast och god kamrat i hans betydande verksamhet.

Detsamma kan man med skäl säga, att hon varit för sina sex barn, varav redan fyra bildat egna lyckliga hem. Hon är deras käraste och förtroligaste vän, till vilken de först och främst gå i glädje och sorg.

På grund av Gustaf Ekmans mångsidiga intressen och hans stora gästvänskap är det Ekmanska hemmet en samlingsplats för många olika människor, såväl utlänningar som svenskar, såväl av den vetenskapliga som den praktiska världen. Här har Gerda Ekman med sin personliga älskvardhet, sin friska syn på livet och sin humoristiska läggning varit en mycket uppskattad värd-

AV ALMA SÖDERHJELM

tycktes alla yrken lika värdiga — och skilda från flick-existensen genom en avgrund. Men sedan talades det aldrig mera om den saken. Vi dansade bara vidare. Ty det hörde till den tidens goda sed och ton att intet säga om vad man ville eller visste, utan bara åka slädparti och virka och sy. Allt det andra måste göras när ingen såg det.

Men redan femton år senare hade av den lilla tanken i de dansande små flickhjärnorna blivit en rörelse starkare än socialism och bolsjevism. Och hela världen fick i ett slag en dubbel och tredubbel arbetskraft. Och tusen — och tiotusental människor fingo innehåll — och vilket innehåll! — i sitt liv.

Vår tid är visserligen så sensationell, att man nästan fordrar att varje morgon som gryr senare skall föra något nytt och alldeles säreget skakande med sig. Det är samma sak med händelser, idéer och människotyper. Hur många gånger har man inte redan hört klagas över, att kvinnoemancipationen står och stampar på ett ställe och att inga nya produkter av densamma kunna skådas. Men man bör helst vänja sig av med att i den vägen vänta något nytt — åtminstone något annat än en utjämning och lugn utveckling av de omvälvningsprodukter, som övergångstiden skapat. Ty så underbara och starka kvinnotyper som producerats av den tid vi leva i, det skola vi få vänta på minst 100 år fram i tiden!

Det är naturligt, att de nya typerna äro olika värdiga, och att detta helt måste tillskrivas generationers utbildning och arv inom vissa områden. Den typ som har blivit fortast färdig och hittills i alla länder producerat de bästa resultat liksom också hastigast förvärvat sig tillit och förtroende, är den kvinnliga läkaren. Men i alla tider har det ju också varit hon — i egenskap av mor och sjukvårdarinna — som fått ställa diagnoser och uttänka botemedel!

Det vore intressant också att med ledning av nationalkaraktärerna uppställa ett schema rörande de olika nya kvinnotypernas framträdande i de olika länderna. Men det är en undersökning som skulle fordra mer vittgående studier än en liten uppsats kan framte. Ytligt sett, så kunde man kanske fastställa, att i Ryssland den kvinnliga politikern kommit längst och förvärvat sig den mest obestrida aktningen, i England den socialt arbetande kvinnan — i Schweiz den kvinnliga pedagog och i Frankrike den kvinnliga

inna. Hon har alltid förstått att göra samvaron rik, vare sig hon i forna dagar samlade vännerna i en förtrolig krets i det trevna hemmet på bruket, eller hon nu öppnar till fest i det gamla vackra patricierhuset vid Södra Hamngatan, eller samlar släkt och vänner i naturens sköte på det leende Råda.

Säkert är det många vänner runt om i vårt land, som gerna låta tankarna dröja vid glada och innehållsrika stunder i detta hem och många skyddslingar för vilka Gerda Ekman varit en förstående och moderlig vän, som den 19 november sända sextioåringen varma och tacksamma lyckönskningar.

A. G.

Det är en förtroendesak

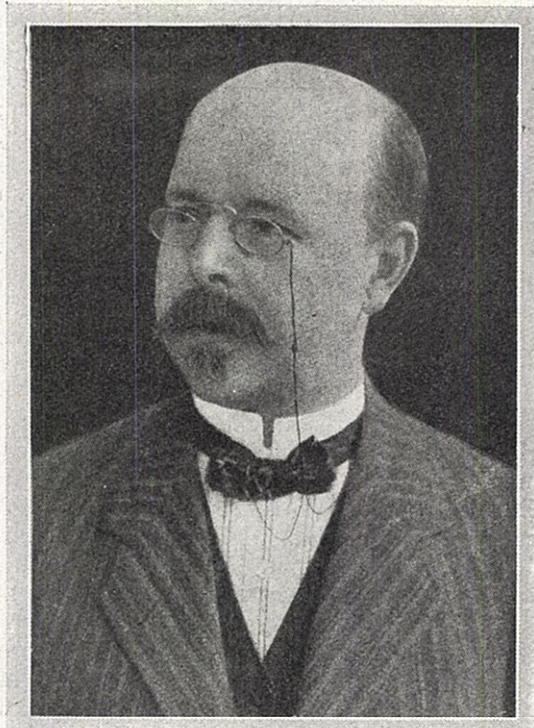
att köpa pälsverk. Vill Ni vara säkra om att få ett äkta pälsverk, värd sitt pris, bör Ni ovillkorligen vända Eder till en fackman. Körsnär **Em. Lipschütz**, Grevturegatan 22, Stockholm, åtnjuter sedan gammalt sina kunders fulla förtroende.

ÅRETS NOBELPRISTAGARE

Anatole France i bedvindräkt bland Tunis' ruiner.

Professor Walter Nernst, som fick kemipriset för år 1920.

Kees van Dongens berömda porträtt av Anatole France.

NÄR MEDDELANDET KOM, att Svenska Akademien beslutat tilldela Anatole France 1921 års Nobelpris i litteratur, kändes det för många som en glad överraskning. Akademien hade alltså äntligen tillåtit sig en något smidigare tolkning än förr av testators bestämmelse om att pristagarens arbete skulle gå i "idealistisk" riktning. I en tid som mer än andra tycks lida av på en gång tung sorg och förvirring och då många tungor ropa efter någon frälsare — men en frälsare, som skall komma med trollmedel i handen och abrakadabra i munnen, kom detta val som en erinran om att det i alla fall är förnuftet, den milda humaniteten, som är fackelbäraren också för dem som söka det ideala. Ratio una spes, förnuftet vårt enda hopp, för att citera Kant.

Även de, som gladdes över valet, kände samtidigt kanske ett visst vemod. En man som är 80 år, tillhör han inte redan i viss mån en svunnen tid? Men kanske inte ändå. Anatole France har in i det sista visat, att det finns ett slags andlighet, som aldrig vissnar. Under en tid, då nationalhatet

Anatole France i Kees van Dongens ateljé. Damen med hatt är författarens hustru.

gjorde sig brett i hans fosterland, gav han, den äldrande, som man stundom stämplat som representanten för en gången tids njutningslystna lättfärd och tomma skepticisism, världen ett exempel på vad den just nu kanske bäst behövde: mänsklighet, fördragssamhet, klart förnuft. Anatole France hör till dem, som vilja att hatets röster skola tystna med kanonernas.

Hos Anatole France har också det visat sig, som stundom inträffar hos djupare andar: att skeptikern blir utopist, ett slags optimist alltså — men optimist av pessimism. Anatole France drömmer om ett framtidsrike, där förnuft och rättvisa äro de enda härskarne.

*

Professor Walter Nernst, som fått sig tilldelat 1920 års kemipris, är Tysklands främsta representant för den fysikaliska kemien, inom vilken han varit en banbrytare.

Sedan år 1905 är han professor i fysikalisk kemi vid Berlins universitet, vid vilket han även är rektor.

journalisten. Språkets formstadsa och traditionerna från kvinnobrevens författarinnor ha här haft sin givna mission.

Och Sverige? Måne det inte skall med fog kunna påstås, att Sverige haft att uppvisa också sin alldeles nya kvinnotyp i den kvinnliga affärsmannen eller — affärskvinnan. Även i andra länder ha kvinnorna ju sedan långt tillbaka spelat en roll inom affärslivet, och särskilt i Frankrike har kvinnan, den lägre borgarklassens kvinna, redan länge räknats med som en klok och trägen ekonomisk arbetare. Men skillnaden är att hon där varit en del av det hela som hjälpreda och hantlangare och bolagsman, sin mans kassör mera än sin egen. Men i Sverige har kvinnan med traditionerna av läs och nycklar skapat en alldeles ny och stark människotyp, som man inte kan undgå att fästa sig vid.

Och hurudan skulle i så fall denna typ vara, frågar väl många. Jag skulle vilja beskriva henne sådan jag själv upprepade gånger mött henne. En medelålders dam, hög-

växt och rak i ryggen, ansvarsmedveten och med ett präktigt och gott utseende. Hon ser välskött och förmögen ut. Hon är välklädd, men sömmerskeklädd, utan någon konstnärlighet, men samtidigt utan grannlåt och prål. Hon är mycket anlitad i officiella besättningar och icke mindre — i all tysthet — i enskilda sådana. Hon har stor aktning för det andliga arbetet — och hon uppmuntrar gärna konst — de kvarblivna panterna, som pryda hennes affärs- eller privata väggar äro här om ett talande vittnesbörd. Hon hittas mest i de stora affärerna, hotellen och konditorierna, som hon äger och behärskar, och där hon styr och ställer med en självrådighet och organisationstalang, som osökt för tanken tillbaka till storhetstidens litet karlavulna men synnerligen duktiga kvinnor, dessa som med samma kloket och kraft organiserade kungariket och furstendömen som sina egna jättehushåll.

Men den svenska affärskvinnan är intressant inte bara som tidstyp utan även som

folktyp — man vore nämligen smått böjd för att beteckna henne som prototypen för den svenska kvinnan. Hos henne återfinnes alla de goda egenskaper, som äro utmärkande för Sveriges svenska kvinnor överhuvud: klarhet och kloket, ett naturligt gott förstånd, sinne för humor, rådighet, redighet och organisationsförmåga. Därtill även tystlåtenheten — den svenska reservationen. Men å andra sidan är hon också en exponent, och den tydligt utkristalliserade — av denna räknande —, om inte heller beräknande — mätande, vägande kvinna, som är så typisk svensk. Det utåtriktade och praktiska lynnet är hos henne drivet till sin spets — och detta ranka och kyliga, som gör att man ibland frågar sig, om inte den svenska mannen i äktenskapet måste nöja sig med blott den kloka kamraten — är hos henne nästan på ett fatalt sätt framträdande. Ty att hon skulle besitta älskandets lust och förmåga, det förefaller nära nog orimligt.

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

R E S A N T I L L T A H I T I

AV CARL-AUGUST BOLANDER

DET ÄR KUNGSSORG I GRÅKÖPING, bankkamreraren Johan Ferdinand Lindskog har lämnat det jordiska. Stadens äldste son, ett föredöme i plikttrohet, själsrenhet och medborgardygd, en rikt begåvad konstnärnatur, som offrat sig för sin gamla mor och stannat på sin ringa post — det har stått en runa på tre spalter i Gråköpings Allehanda. Hela staden har deltagit i begravningen, gamla fattiga gummor, som knappast sett honom, ha kommit med sina enkla blomsterkvastar och kastat dem ned över kistan. Och då kören sjöng 'Integer vitæ', var intet öga torrt, 'Integer vitæ' har varit Johan Ferdinand Lindskogs hedersnamn i Gråköping.

Naturligtvis måste han ha en gravvård, en teckningslista har legat framme på Sällskapet med en skiss av stenen, en vacker medaljong och en slinga: »Integer vitæ scelerisque purus». Men efter en vecka har listan försvunnit innan den blivit fulltecknad. Man har funnit balans i banken, 25,000 den ena dagen, 90,000 den andra. Gråköping förvånas, indigneras, men slutligen blinkar man: »en sådan rackare den där 'Integer vitæ', en sådan baddare».

Blinkningen, det är Gråköpingskulturens yppersta blomma, det är visdomens hemlighet. Det är den kungliga svenska religionen, folkskolan och småskolan känna den inte, men i gymnasiet får man lära den. Där får man höra, att Moses bara var en saga, det finns en herre, som heter Darwin, förresten skall man blinka också, då man talar om Darwin. Blinka, blinka bara! Idéerna äro palmer och flaggor som man dekorerar festsalen med, de existera inte för vardagslivet.

Det är egendomligt, att de, som ha de bästa skolbetygen, ofta ha svårast att lära sig blinka. Titta på den här Göran Lindblad till exempel, han envisas att ta allt på allvar, fast han kommit i gymnasiet. Han tror det finns något, som heter sanning, bara för att han fått lukta på fysiken och biologien.

Han har inrett ett laboratorium nere i källarn, han är rusig av atomer och celler och nebulosor. Det är fullt med kolvar och retorter, han stirrar på frostsöns polar-kristaller och tönsöns mjuka bladrossetter, han skall finna materiens och kraftens hemlighet. Han har grodpreparat och volta-staplar och ett litet mikroskop, han skall lösa groddplasmats och livets mysterium. Han har stora tyska luntor, som det står Häckel på, han spanar i en kikare efter den gula Capella, den vita Sirius, den röda Betelgeuse i Orion. Allt skall han veta, alla gåtor skall han lösa, han har ju livet på sig. Det ligger fullt med skrivböcker på borden, han har bara hunnit skriva på pärnarna än, där står 'Rörelsen', 'Livet', 'Vetandet', 'Varat' et cetera et cetera.

Mor tittar ner ibland i sin svarta klänning, ser sig ängsligt omkring: »Göran spränger väl inte huset i luften en dag». Hon är rädd, att han skall spränga sin barnatro i luften också, hon har inte längre pastor Hellman att tala med, han har flyttat efter två misslyckade frierier. Hon känner sig en smula lugnare, sedan hon frågat Göran, om han läser sin aftonbön, och han

svarat, att han gör det. Men hon skulle bara höra hans aftonbön: »Heliga Ande, du som kämpar med Fadern och Sonen, du som brottas med vidskepelsens Hieronymus, giv mig något av din styrka och kraft!»

Ibland om kvällarna tar han en natriumkula och kastar den i vattenskålen, ser på hur den fräser och sprakar i mörkret. Eld, eld! Han är Empedokles, den förnäme agrigentinaren, som lämnar allt för att leva för sanningen, som kastar sig i Etnas krater, då de fromma inte lämna honom i ro. Han är Bruno, lovsjungande universums harmoni står han på bålet på Florenstorget. Han är Nietzsche, vandringsmannen i alperna, i en dårhuscell måste han betala de hemligheter, han avslöjat. Eld, eld, natriumkulan har slocknat, vattnet är mäktigare.

Då han blir trött, går han ut på hamnpiren, sätter sig på stentrappan vid fyren och stirrar ut över den mörka fjärden. Det hänger ett tungt moln över vattnet, han timrar en drake av det, han är Arnljot, vikingen, som bränt templet, nu drager han fredlös på långfärder. Nu står han i mornernas Alhambra, speglar sig i marmorbasängen innanför myrtenhäcken, han tar piskan och piskar Lejongårdens tolv marmorlejon, tills de springa vilda, i sär. Nu står han i Gyllene hornets stad, halvmånen lyser över vita, gröna, gula kaftaner, över fezer och turbaner, muezzinen ropar sitt 'allah-il-allah' från minareten, han tar hornet och överröstar.

Finner han ett av de fina fjädermolnen, seglar han längre, då far han till Indien. Ceylon: han stiger mellan de båda gummiträden in i Paradisets trädgård i Kandy, han plockar gula indiska rosor och stora dubbla jasminer, han leker med de gröna papegojorna och påfågeln under fenixpalmen, han badar i bassängen, som har form av en lotusblomma. Nu är han i Benares bland vita tempel och heliga botråd. Vidare, vidare! Någonstans i Polynesien ligger Påskön, där finns över 500 skulpturer i basalt, en figur är 27 meter, vilken antediluviansk Michelangelo har huggit dem, han skall lösa gåtan. Vidare, vidare! Någonstans finns en ö, den skönaste på jorden, där skall han fira sitt symposium till livets ära. Han skall ligga till bords med hjältarna, Jesus skall ligga som en lärjunge vid Sokrates sida.

»Gunstig herrn sitter och tittar på månen, hö hö», Göran spritter upp ur drömmarna. Grosshandlar Jonsson står bredvid honom, han har varit ute och tittat på badhusbron, han sitter med i hamnstyrelsen. »Ja, ja, men akta sig bara. Man ramlar så lätt i vattnet, då man tittar på månen.»

*

»Fåfång är människans kraft», de gråhåriga vise ruska på huvudena, »vad tjänar det till att sträva och kämpa?» Soliga ungdom, varifrån tar du då kraften och modet, du som bygger Babels nionde torn och flyttar Herkules' stoder?

»Njugga och nidska äro gudarna», klaga de gråhåriga vise, »tag vara på smulorna de skänka, lås porten för tiggarna!» Gyllene ungdom, varifrån har du då slöseriet

och överdådet, du som öppnar alla fönster och strör med fulla händerna?

Livet är möda och släp och snålhet och svaghet. Men en gång är livet liv, en gång är det ungdom.

Göran Lindblad är ung, han känner inte Tyngdlagen ännu, han är herre över Rummet och Tiden och Orsaken. Han skall lösa Sfinxens alla gåtor och skänka världen Sanningen, han skall bygga Skönhetens tempel, han skall tända rättfärdighetens eld på jorden. Tills vidare får han nöja sig med att skriva krior, han fyller en hel ny skrivbok för var kria. Lektor Boström lägger den alltid för sig, då han rättar skrivböckerna i sin soffa på Klippan, han skriver bara ett »skrivsjuka!» i stället för något betyg under den.

Men det finns en väktare på Zion, det är rektor Tranæus. En senfödd romare, stor i eloquentian, sedan sitt fjortonde år har han samlat alla fraser, han sett, för att sedan använda dem — han hälsar på romarvis genom att lyfta upp handen, åtminstone på enklare folk, för landshövdingen och biskopen lyfter han djupt på hatten. Han har skrivit ett häfte om Horatius som Roms store moralist, där han svänger gisslet över de moderna libertinerna, han hoppar över vartannat Horatiusode, då han undervisar ungdomen.

Han tassar omkring i kollegierummet och nosar i skrivböckerna, som lärarna lagt ifrån sig, en dag hittar han en kria av unge Lindblad, det är en skildring av en sjättonovemberfest på läroverket. En rad faller honom i ögonen »trånande gymnastier», vad har pojken för osedliga fantasier, rektorn är upprörd redan förut, hans piga har haft en karl i köket under natten. Han kallar ut Göran mitt under lektionen, håller förhör med honom. Göran påstår, att det är idealen, hans gymnastier tråna efter, men rektorn förstår bättre.

Det är en förhårdad pojke, Tranæus släpper honom inte ur sikte, han har ansvar för de andra 300 unga själarna. Han är en stor svart fluga med facettögon, en dag har han reda på att unge Lindblad springer i Folkets hus. En elev vid Högre allmänna läroverket, en lärarson till och med, har han då inte läst, vad Pallin-Boëthius säger i skolhistorien om socialisterna?

Unge Göran anar ingenting, sitter var lördagskväll i Folkets hus, det finns inga fyra väggar, han känner sig så hemma i den stora fula arbetarsalen. Dessa bleka och magra människor utan kragar, som lukta olja och arbete, det är något annat än Jonssonerna, han flyttar sig så nära dem han kan, han ville kyssa de svarta händerna. Han läser underliga böcker, det är Guyau, en ung fransman, som skrev ungdomens filosofi och dog före förkalkningen, det är Ellen Key, en smålandskvinna, ologisk nog att tro på livet och svulstig nog att kämpa för själarnas frihet, det är Krapotkin, en rysk furste, som ville förvandla Europas stepp till en frukt-trädgård.

Staten, generalernas, biskoparnas, polisernas, landshövdingarnas fasta stat, vilken lös grund är det inte, den vilar på, den byg-

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00.

2 tr. HISS.

Riks Ö. 436.

Till utstyrselar!

Spetsar, Schweizerbrodyr,
Linne- och Bomullsväv.

ger på egennyttan. En klass kallar sig för fosterlandet, han börjar studera den nationella lögnen, inne i alla fraserna hittar han kärnan: guld. Fäderneslandets historia, vilken snårskog av lögn och fåfänga! Blända och varendskvinnorna dräpa sovande män, det blir en bragd, därför att de dräpta äro danskar. Odhners sjörövare Norrby är i den danska historien typen för den trofaste riddaren, vilket porträtt är det sanna? Hans hjärta klappar inte längre för kalabaliken i Bender, Janitscharerna ville inte göra hjälten något illa, hjälten blir löjlig.

Hieronimus, det är ingen annan, som skrivit läroböckerna. Han matar ungdomen med krigshistorier och nationalfåfänga, han förhållig sjörövare som Fritjof och Hjalmar, han fyller ungdomen med krigslyrik, Göran har börjat samla alla de nationella fraserna, han har börjat skriva nya Svenska bilder, sjunger om historiens förföljda frihetskämpar. En dag har han fått en kria att skriva om den Tegnérskan raden att »inom Sveriges gräns erövra Finland åter», han skriver om att höja de svenska arbetarna till välstånd, en hel skrivbok blir full med hans utjutelser.

Rektor Tranæus får fatt i krian, detta är ju rena socialismen, han skakar tänder av förfäran. Han kommer rusande in i klassen och kallar ut Göran, käppen svänger i högsta hugg, och fradgan rinner om läpparna. »Varifrån tar han sina idéer, han är ju den värsta libertin, han är ju en fara för hela läroverket. Men akta sig, vi veta att behandla pestbilder.»

Göran är inte rädd längre, han tittar på trähästen nere på skolgården — innan han kom in i läroverket, bävade han för den, det var den, man fick invigningsstuten på, trodde han, men det blev aldrig något, den var bara att hoppa på. Men då han kommer hem från skolan, sitter mor och gråter: »Vad har Göran gjort, vad har Göran gjort?» Rektorn har telefonerat till henne: hela kollegiet är upprört över Görans krior, själva biskopen har uttalat sitt missnöje. »Om bara pappa levat, tänker Göran ta livet av mig?»

Han går utan ett ord på dörren, han måste ut i skogarna, vandrar i timmatal. Då han kommer tillbaka genom staden, lyser det uppe i läroverkssalen, det fosterländska gymnastiförbundet Saga har sammanträdde. Det är frasernas heliga borg, han har för länge sedan slutat att gå på mötena, men i kväll får han en plötslig lust att gå upp.

Verner Bergström står hjulbent och säker i katedern, han inleder just diskussionen om vem som är Sveriges störste diktare. Svaret kan inte bli mer än ett, det är Esaias Tegnér, det står ju i läroböckerna. »Herr ordförande», det är Göran, som begär ordet.

Men det är en talare före honom, en förläst abiturient föreslår Gustav Fröding. En smula tveksamt, Tegnér är ju så stor. Men den ariska drömmens skald är så underbar, ynglingen är närnsynt och kutryggig med stora finnar i ansiktet. Äntligen är turen hos Göran, han häpnar själv över att höra sin röst. Det finns ett slags diktare, som leva i en värld och dikta i en annan, till dem hör Tegnér, han ljuger, då han diktar, endast i breven är han sann. Men det finns ett slags diktare, för vilka dikten och livet äro ett, deras ord äro inte

såpbubblor men blodsdroppar. Det finns en diktare, som heter August Strindberg.

»Herr ordförande», »herr ordförande», det är oro i salen. En abiturient förklarar, att Strindberg är ett irrbloss men Esaias Tegnér är solen, domprostens Erik deklamerar »Svea» och konstaterar, att Strindberg över huvud icke är någon diktare. Verner Bergström håller ett långt tal om ungdomen och idealismen: ungdomen är idealistisk, därför är Tegnér ungdomens diktare.

Göran Lindblad står i katedern igen, Erik rynkar på näsan, Verner hångrinar, hela salen är ett grinande ansikte. Han är förvånad över hur avlägsen hans röst låter, han förstår, att Tegnér måste vara idealet här i Saga, så visst som han var idealgymnasisten. »Gymnasisten, denna feta gröna insektslarv på frasernas saftiga blad» —

Det är tur för Göran, att lektor Bredberg kommer i det ögonblicket, skandalen blir inte fullständig. De unga resa sig upp, ordföranden kommer springande med en stol, det står en gloria av Akademiens snille och smak kring lektorns glesa hår, Göran passar på tillfället och försvinner ut i svala luften.

Nästa dag, då han kom till skolan, står det »sossen Lindblad» på svarta tavlan. Verner hångrinar, unga Jonsson besvarar inte hans hälsning, till och med Birger undviker honom, han är en paria. En vecka senare har förbundet Saga sin årsfest, Erik är med och spelar i den fosterländska pjäsen, till och med majorens Uno är med och spelar, fast han bara går i femte. Verner Bergström håller högtidstalet, han talar om det svenska samhällets fyra grundpelare, konungamakten, den evangeliska kyrkan, domarkåren och krigsmakten till lands och vatten. Men parian Lindblad sitter ensam i mörkret ute på hamnpiren.

Det är en liten sky, han är inte rädd att segla över Oceanen i den. Nu är han i slottet i Udaiper bland gazellerna och hindarna, han far i gondol på sjön med ibis och marabouts, silverklockorna ringa i kioskerna på de små öarna. Vidare, vidare! Någonstans finns ett land, långt, var?

Då han smyger hem genom baggatorna, skymtar han en skugga framför en teateraffisch, det är den gamle skådespelaren, som skyggt försvinner. I Gula huset är det larm och skrål, gymnastifesten fortsättes där. Domprostens Erik måste bäras hem, herregud, den ungdomen och den idealismen!

*

I varje stad vandra skuggor, som inte äro av kött och blod men av längtan och oro; finns det en hamnpir i staden, kan man alltid vara säker på att finna dem därute. Om mornarna står den gamle skådespelaren ute på Gråköpings hamnpir och stirrar som Hamlet efter molnet, som är en vessla och en kamel och ändå intetdera, om middagen står lektor Boström där och spanar efter Itaka, på kvällen sitter Göran Lindblad ute på stenen och seglar på skyarna.

En kväll möter Göran en ung man på hamnarmen, det är en blond och blåögd yngling med fladdrande rosett och hårlock i pannan. Kandidat Nils Askeberg är nyintagen i kungliga postverket, Göran viker skyggt åt sidan, men den andre hejdar honom. Är det inte Göran Lindblad, han har hört talas om hans uppsatser, kandidaten har en ljus tenor och livliga gester. Det är bra, reta bara gallan på den där

Tranan, det är en satans käring, kandidaten berättar om sina egna strider med rektorn.

Göran måste följa honom hem, han är sin mors ende son, hon är änka och lever på inackorderingar, mannen, 'vackre Askeberg', har varit en stackare, som gjort slut på hennes pengar, men sonen skall bli något stort. Det är nakna damer på väggarna i hans rum och poesiböcker på hyllan. »Har herr Lindblad läst Baudelaire, han är storartad». Överallt ligger det cigarettaska, kandidaten måste alltid ha en cigarett i munnen. Han skämtar om postverket, om bulldoggen postmästarn, som springer omkring och vaktar de stackars kreaturen, om de halvfnoskiga tjänstemännen, som sitta på sina stolar och lura på varandra. En rättfälla med den tunnaste fläsksvål, men han skall nog veta att hitta ut: »Ja, vi förstå varann eller hur, herr Lindblad, roligt att få träffa en människa man kan tala med.»

Det dröjer inte länge, förrän de stöta ihop i hamnen igen, de göra en promenad tillsammans genom Skojarhagen, den vackra björkallén bortom Cellfängelset. Askeberg är vid ett strålände humör, han skall inte bli gammal i den här hålan, han skall ut på långfärd snart, han ser mystisk ut. Till slut drar han fram ett kuvert ur fickan, det är från konsuln i Papeete, han skall resa till Tahiti en vacker dag. »Herr Lindblad måste gå kvar i plugget förstås. Men förresten, följ med, nu lägga vi bort titlarna så länge, tack skall du ha. Du skall resa med, Göran, jag skall betala hela surven, det gör inget, bara jag har en kamrat, som jag tycker om». Göran måste med hem, Askeberg har en massa brev från konsulerna hemma, det är en herre, som heter Pettersson på Las Palmas, han skriver, som trodde han Askeberg sökte murararbete, Pettersson på Las Palmas, det låter något. »Ja, tänk på saken nu, följer du med, eller stannar du i rättfällan?»

Gråköping: rektorns svarta grin, kamraternas skadeglädje, mors sura min, Tahiti: sol och svallande hav, Göran ligger vaken hela natten. Nästa eftermiddag sitter han hos Askeberg och talar om resan, Göran har hittat en gammal bok om Oceanien i fars bokskåp, som de studera. Göran ser inte längre, hur mulna dagarna äro, han ser Tahitis sol redan, de träffas varje kväll och tala om färden. De ha läst allt, som står i konversationslexikonet om Australien, de ha köpt en bok om tropisk hygien och sitta och komponera ihop ett reseapotek, de fantisera om hur de skola sluta som hövdingar i Söderhavet. Vårtan på lektor Bredbergs näsa ger Göran exotiska fantasier, han skrattar under lektionen, så lektorn tittar på honom — »titta bara, gubbe lilla, en dag tittar du inte långt nog». Göran har en tom skrivbok i sin låsta skrivbordslåda, på vars pärm han skrivit: »Resan till Tahiti».

Den stora dagen kommer närmare, Nils har redan beställt biljetterna. De kosta över 2,000 kronor, alla hans pengar stryka, strunt i det, det behövs inga pengar på Tahiti. Men det fattas några hundra kronor i Görans biljett, dem måste Göran skaffa. »Har du inte en sparbanksbok, utmärkt, tag ut då, säg, att du skall ha till en cykel. Din mormor är ju rik, är det sant, att hon har 300,000? Har gumman skåpet låst, kan du inte låna litet?» Göran

(Forts. sid. 1109.)

Kvalitets-möbler i alla förekommande stilar och prislägen

SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

STOCKHOLM

Birgerjarlsg. 24

Hornsgatan 32

MINA LEVNADSMINNEN

AV HELENA NYBLOM.

(Forts.)

DE SMÅ OBEHAGLIGHETER, SOM finnas överallt på jorden, upptäckte man ju också snart och — vande sig snart vid dem. Det var först påfågla! De promenerade glansfullt omkring på gården och på terassen, bredde ut sina stjärthjul och placerade sig alltid mycket pittoreskt på en eller annan upphöjd plats. När duvorna kommo fladdrande, kände de sig fullkomligt förintade och nego och bockade sig inför dessa förnäma fåglars förkrossande sätt att bemöta dem. Påfågla hade ett visst tillhåll om natten, men de föredrogo att sova i träden, och därifrån utstötte de då och då så jämmerliga tjut och klagoläten, att det verkade mycket obehagligt störande på ens första, blida sömn.

Det andra oroselementet var råttorna. Ja, där fanns råttor, men av de mycket små och anspråkslösa, som se ut, som om de inte kunde fatta, varför vi människor finna dem osympatiska.

I rummet, där min dotter och jag bodde, fanns en sådan liten stackare, som hade gnagt en hel rad små hål i tapeten liksom pärlor i ett halsband. En tidig morgon hörde vi det krafsa, och nu kom ett litet näpet huvud fram ur ett av hålen, och ett par små kloka ögon stirrade förvånat på oss.

Vi gjorde inga ansträngningar för att döda den, och jag tror verkligen, att den å sin sida tog viss hänsyn till vår nattro, ty för det mesta rörde den sig mycket blygsamt under tapeten, och blott om vi bultade i väggen för att befalla tystnad, störtade den i vansinniga virvlar ner mot golvet och förhöll sig alldeles orörlig en stund.

Det tredje hindret för vårt lugn var nog det svåraste. Det bestod i den omständigheten, att mejeriet befann sig i backen nedanför våra fönster. Mycket tidigt på morgonen kommo vagnarna, som skulle taga emot mjölkflaskorna, och detta skedde under det våldsammaste tummel. Då jag aldrig var närvarande vid denna ceremoni, förstår jag inte varför de tomma flaskorna skulle vrakas ner med ett larm, som om man hade beslutat deras fullkomliga förstöring. Och inte heller begräper jag nödvändigheten av, att man ledsagade hela arbetet med en sådan flod av eder. Man hade känsla av, att alla onda andar voro ute och roade sig strax efter soluppgången. Det dröjde någon tid, innan man vande sig vid att sova ifrån oväsendet, som så litet stämde med de vårfriska, strålande mornarna.

Nere i parken var en trädbevuxen kulle, kallad Floras kulle. Där satt man som i ett fågelbo, på alla sidor omgiven av grönt, och där skrev jag en del berättelser, som jag kallade »Dikt och verklighet» och som senare ha utkommit under titeln »En gammal violin».

Det var ett ganska stort hushåll ute på Tyresö om somrarna. Alla mina sex barn bodde hos oss, och den andra sommaren fick det tillökning i min son Svens unga fästmo, Ebba Falkengren, som också tillbragte ferierna därute. Dessutom kom det ofta främmande och gästade oss, så vi voro

många kring det stora bordet till middagarna. Men allting gick lätt och glatt. Jag hade utmärkta jungfrur och åtskilliga saker fick man köpa på stället. Mjölken överflödade, bondgummorna kommo med ägg och smör, grönsaker fick man från köks-trädgården. Nere i handelsboden vid lilla Tyresö kunde man också få åtskilligt nödvändigt för hushållet, och från samma bod gick två gånger i veckan bud till Stockholm, som besörjde kött ut till landet, medan man rodde till fiskarholmen efter gädda och strömming. Det mest besvärliga var posten, som mjölkbudet skulle avhämta i Stockholm. Mannen, som hade den om hand, fann utsläppligt behag i starka drycker. När han hade avlämnat mjölken, tog han sig gärna som avslutning på sitt besvär ett duktigt rus; och man kan inte påstå att posten vilade trygg i hans hand. Det hände ibland att det gick så långt ut över tiden, innan han återvände på kvällen, att man sökte honom ut åt landsvägen, som går från Tyresö genom skogarna till Skanstull. Då hände det mera än en gång, att man fann vagnen stående vid dikeskanten med den tåligt väntande hästen, medan karlen låg snarkande i diket med postväskan över ansiktet. I det hela tycktes det, som om brännvinet egentligen var det enda inspirerande elementet för folket härute, och i synnerhet på helgdagskvällarna, när arbetarna på tegelbruket hade lov, kunde man ofta möta berusade personer, som hade firat helgen på det enda sätt som erbjöds dem till upmuntran. Trakten var för nära Stockholm, för att man där kunde träffa på en verkligt utpräglad bonddyp. Många arbetare från huvudstaden voro anställda vid tegelbruket och vid Uddeby kvarnar, som då ännu inte hade brunnit, och fattigdomen på godset var stor. Fattighuset var ett smutsigt ställe, fullt av råttor och ohyra, och de många, eländiga stackare, som bebodde det, voro en samling av så tragikomiska individer, att de kunde ge stoff till mängden både sorglig och löjlig berättelse. De voro alla mycket glada och tacksamma, när jag någon gång besökte dem och läste högt för dem, och jag fann hos dem, som jag alltid har funnit, mera naturlig känsla för både allvar och skämt än hos så kallat litterärt bildat folk, som har slukat oändliga volymer, men själva sällan ha iakttagit verkligheten och därför inte heller kunna urskilja, om beskrivningen är sann eller ej. Fattighuset låg förrästen på en underskön plats i dalen under slottet omgiven av härliga träd med utsikt till lilla Tyresö och inte långt från ån, som slingrar sig ned till sjön.

Jag har en gång i en saga, kallad »Tokolle», beskrivit fattigstugan, såsom jag kände den från Tyresö med dess sköna omgivning, dess trätor och strider inomhus.

Oändligt många äro de intryck av naturen, jag mottog under de fem år, vi bodde på Tyresö. Nära och fjärran växlade den på så många olika sätt, att man inte visste vad man föredrog och var man helst ville vara. Den gamla parken gömde på många historiska minnen, om vilka jag sedan mera skall tala, och fastän trädens kronor susade utan ord, hade man dock känslan av, att just här hade försiggått märkvärdiga ting.

När man tog en båt och rodde längs den skogsklädda, höga kusten av Tyresöfjärden, kunde man snart gå i land vid en klippavsats, där man var mitt i vildskogen.

Man skulle kunnat tro sig långt, långt borta från världen, och det enda besök man kunde vänta sig var att någon trast, som oförfärad slog sig ner i en grantopp nära en och i timtals gav sitt hjärta luft i toner, medan sjön skvalpade sakt vid ens fötter och fiskarna gjorde höga språng i solglittret. Här vid högra sjöstranden löpte ån ut, och här tänkte jag mig, att de tre prinsessorna badade, sedan de nedlagt sina svanhamnar i skogsbrynet och den yngste av dem blev kvar, såsom jag har berättat det i »Svanhamnen».

Vid slutet av Tyresöfjärden draga kusterna sig närmare tillsammans, och sjön slutar i ett smalt sund, som mynnar ut i saltsjön. Omkring detta sund brände i forna tider ägaren skogarna, för att ryssarna, som härjade landet, skulle tro, att de redan varit där. Det kallas därför ännu i dag Luraström.

Här växa nu många cypressformade enar, och på de branta fjällväggarna ha ugglor och hökar sina bon mellan vilda buskar. Långt borta över fjärden ser man de vita tornen av Tyresö slott. Under de varma sommardagarna är här mycket hett, och hela stället med sin egendomliga flora gör ett främmande, fantastiskt intryck.

Ibland vågade vi oss ganska långt ut på fjärden i segelbåt. Båtarna voro alla i ett mycket bristfälligt skick, och jag tror att mina gossars kunskap i att hantera dem också var högst diletterantisk. Hade jag vetat, vilken fara vi utsatte oss för, hade jag inte företagit seglatserna, men jag tänkte inte vidare över saken. Om vädret var lockande och det blåste en frisk vind, var det så oemotståndligt att ge sig av över de skvalpande böljorna ut emot fjärdens skogsklädda stränder.

Jag kommer särskilt ihåg en dag, vi hade begett oss av tidigt på förmiddagen, försedda med en god frukost. Jag låg på botten av båten och läste och stordes blott varje gång gossarna skulle vända seglet för att kryssa mot vinden, som blåste ganska frisk. Vi hade kommit ett gott stycke upp för fjärden, då båten började taga in vatten på ett ganska betänkligt sätt. Fastän de öste och öste, fylldes båten mer och mer, och vi sågo oss tvungna att söka land. Vi kunde inte lägga tätt intill stranden, varför en av gossarna fick taga mig på ryggen och bära mig in till de flata klippavsater, som gingo ut i böljorna. Här var mycket angenämt att sitta i solskenet under de långa furugrenarna, och medan gossarna klädde av sig för att bada, sträckte jag ut mig på stenarna och föll snart i den ljuvligaste sömn. Jag vaknade vid att höra vilda skrån, och då jag satte mig upp fick jag se alla mina gossar dansande omkring mig. De hade tatuert sig i ansiktet med lera och prytt sig med kronor av ormbunkar, medan de halvnakna gjorde vilda språng omkring mig och svängde våra stora brödknivar över mitt huvud. Emellertid slutade denna indianska scen i all festlighet med en glad frukost på klippstranden.

IDOZAN

Skadar ej tänderna

ehuru samma innehåller 5 gånger så mycket järn som andra liknande järnmediciner. Ger **snabbaste och bästa resultat** därför billigt att använda. **Mycket välsmakande.** Fås å alla apotek såväl med som utan alkohol. Rådfråga läkare.

Hur vi åter kommo hem i den murkna båten, minns jag inte alls.

Så många vägar och vandringar åt alla håll, som Tyresö bjöd på, står inte att uppräknas. Om man fortsatte att gå fjärden runt på vänstra sidan, kom man till slut till det stora tegelbruket, som ligger högt och ser ut över fjärden med Tyresö torn som två vita svanor längst i fjärran. Innan man kommer till tegelbruket, passerar man den gamla klockaregården, som ligger på slutningen med sin soliga, förvuxna trädgård. Sedan vi lämnat Tyresö, har målaren Richard Bergh bott där med sin familj om sommaren i många år.

Mycket närmare slottet går en väg åt vänster till Erstaviken, där ångbåten lägger till. Då är man ute vid Saltsjön och naturen har mist den frodiga rikedom, som utmärker Tyresö närmaste omgivningar, där man finner en sällsynt omväxling av olika trädslag och där allt bär spår av att vara uppväxt ur en rikare jord och liksom i ett mildare klimat. Går man inåt landet, kommer man först ner i dalen, där Lilla Tyresö är beläget. Huset, som ursprungligen har varit inspektorsbostad, ligger mitt i den vida dalen, omgivet av en oändlighet av grönt med utsikt över fjärden; och nära huest löper den lilla ån, svart och strömmande, där svanorna hålla till under de lågt nedhängande grenarna från buskarna på åkanten. Från dalen bär vägen uppåt, och inte långt borta har man ett vattenfall, som de första åren vi bodde på Tyresö, var ganska rikt på vatten. På försommaren och under regniga somrar kunde det brusa och skumma ganska kraftigt.

Strax bortom vattenfallet låg ett litet hus, där det bodde en gammal kvinna, änka efter en trädgårdsmästare. Hon såg ut som en tatterska, brun i hyn, med svarta, blixtrande ögon, kort, lockigt, tovigtt hår och en tand-

SIGRID ONEGIN

den berömda altsångerskan som nyligen konsiterade i Stockholm. Se vidare under "Kvällar på parkett" sid. 1111.

lös mun. Hon gick alltid barhuvad och klädde sig gärna i lysande färger, men oaktat hennes något enkla utseende var hon den snällaste gumma, man kan tänka sig. Alla fattiga och olyckliga visste att de kunde fly till henne om hjälp och tröst. Hon hade en ganska stor köksträdgård och åkte själv med alster därifrån till Stockholm ett par gånger i veckan. Och alltid hade hon då med sig något klänningsplagg eller litet frukt till några av sina skyddslingar i Stockholm. Förresten var hon något av en filosof, och det var mycket roligt att språka med henne och lyssna till hennes funderingar.

var en riktig sagoskog, tyst och ensam, med skyhöga träd och branta stigar. Solen pressade doftande ångor ur barrträden och glittrade i silverblixtar nere på fjärden. Men inget ljud hördes, ingen fågel sjöng, och blott trädskronorna kunde ibland susa sakta. Mer än en gång har jag mött Huldran däruppe. Inte alldeles nära, men skymtvis där skogen var som tätast. En gång tror jag bestämt, att det var hon, som gick förbi mig på stigen. Hon stirrade på mig med ljusa, tindrande ögon. Jag vände mig om för att se efter henne. Just då vände hon sig också om och räckte ut tungan åt mig. I samma ögonblick var hon försvunnen. — Nere från

Man sade om hennes man, att han hade varit en stor fyllbult. Några ville till och med veta, att han hade tagit livet av sig. Hans änka uppfattade det på sitt vis. Hon sade om honom, att han varit en utmärkt man »ett exempel för hela trakten».

»Han hade ju sina fel», tillfogade hon. »Han tyckte mycket om att dricka, men», avslutade hon med den mildaste röst, »fulla människor vet ju inte, vad de göra, så man kan ju inte förebrå honom vad han företog sig i fyllan!».

De första åren vi bodde på Tyresö, besörjde hon många av våra inköp i Stockholm. En gång avhämtade min Tilda hos henne ett helt får och bar det hem på ryggen till stort nöje för alla, hon mötte. Då vi häromdagen talade därom, sade samma Tilda med en suck. »Ja den tiden betalade man så mycket för ett får, som man nu får betala för en kotlett.»

Det var billiga tider och enkla seder, men det gällde ju också att få ganska små hushållspengar att räcka till för många och hungriga unga munnar.

Om man från lilla Tyresö gick tvärs över den gröna ången i dalen, kom man till en mycket hög gärdesgård, där en stätta förde in till den stora granskogen på berget. Det

Donaumonarkiens siste kejsare. Kejsar Carl och kejsarinnan Zita passera fronten vid en truppev. — De kejsarliga barnen. — Kejsar Carl lyssnar till ett par bondgummors böner, se vidare artikeln sid. 1110.

A.-B. P. THÖLDTE

PÄLSVAROR

Butiken KUNGS. 5 - Lagret HÖTORGET 14

AV ALLTID FÖRSTKLASSIGA KVALITÉER

En gammal milsten. Dikt av Karl-Erik Forsslund.

EN GAMMAL MILSTEN AV GRANIT
vid vägen mitt på skogen —
av minnen full varenda bit,
han gömmer dem tyst och trogen.
Hans tid är all,
Han lutar till fall,
skrovlig, vittrad och lavklädd han står
sen hundra år.

Där kom en gammal vandringsman
och stannade vid stenen.
Trött var han — solnedgången brann
och mjuk var dikesrenen.
Han satte sig ned
i kvällens fred —
han gör så var gång förbi han går
sen femti år.

Och vägens gamla milsten och han,
de äro kamrater och vänner.
De likna varann och känna varann
som en bror sin broder känner.
De språkas vid
i skogens frid
om svunna dagar och faren tid
och livets strid.

Här skredo foror vägen fram
i långa ringlande rader
med kol och järn i sol och glam
och smattrande skrattkrevader.
Här gledo de fram
i allvarsam
högtidlig tystnad en stjärnkväll hög,
när norrskenet flög.

Här äkte finnmarksfolket med bloss
till otta, bjällrorna klungo.
Här buffrade byfolk — nyss slupna loss,
småkritterna yra sprungo.
Hör skällornas spel!
Orubblig och stel
står stenen, men lyss till kläpparnas slag
med välbehag.

Här for väl ock i fästlig skrud
ett bröllopsfölje stundom,
en ståtlig brudgum, en täckelig brud
och spelmän, lirandom lirandom! —
Här drog en död
från kamp och nöd
i obygdgården till vila och ro
i sitt sista bo.

Och alla som vandrade vägen förbi —
små fattiga barfotalassar,
och pojkar, åhej, och jäntor, nej si! —
det dansar, det trampar, det tassar.
En löskerkar,
som kring världen drar,
och kutiga gubbar och käringar grå —
lång väg, håhå!

Och alla de kände den gamla sten,
den trogna vakten vid vägen,
och slogo sig ner på dikets ren
i lata och vilsamma lägen
att språkas vid
i skogens frid
och spörja hur långt man har gått, och
har kvar,
och få ärligt svar.

Och matsäcken fram ur ränsel och kunt
till alla sinnens fjägnad!
En stund då all världens bekymmer är
strunt,
åt stillsam förnöjelse ägnad. —
Och nu tack för vår fäst,
och farväl till härnäst!
Nu går än en mil emot målet — byn
eller slottet i skyn! —

Men åren rulla — nu går ingen mer.
Nu rulla alla som åren,
och ingen stannar och slår sig ner
hos en gammal milsten i snåren.
Ett sus, ett skri —
förbi, förbi! —
En stinkande pust, ett moln av damm —
vi ska fram, vi ska fram!

En ensam grånad vandringsman
steg upp från dikesrenen.
Han log — ett skimmer solgången spann
kring gamla skrovliga stenen.
— Vår tid är all,
vi luta till fall,
men solen lyser och värmer oss än
och är vår vän!

ängen har jag skrivit en saga. Den heter
»Alla mina lamm och alla mina björnungar»,
som handlar om en prinsessa, som bodde på
ängen, och en prins, som bodde i skogen,
och som möttes vid den höga gårdsgården
och tittade på varandra mellan spjalorna.

Stigen, som går över berget, heter ännu
i dag Munkstigen och har sannolikt förr i
världen lett till något kloster. Munkarna
förstodo så bra, att det är i naturens ensam-
het och skönhet, man bäst kan utbilda sin
själ.

Vägen vänder åt höger ut från skogen
på bergbranten, och över en stätta kommer
man ut på den öppna slätten. Här låg ett
torp, som hette Solberga, omgivet av de här-
ligaste lövträd och med en utsikt över oänd-
liga skogar. Jag vet få ställen, där man
fick ett så soligt och lyckligt intryck av
naturen. När man kom ut från den hem-
lighetsfulla, dunkla granskogen, befann man
sig i en värld av viftande, glada lövträd, och
när man gick emot landsvägen, sprang man
genom paradisiska hagar, översållade med
blommor och där ekar, björkar och rosen-
snår här och där danade grupper, som
voro så underbart pittoreskt fördelade, att
man skulle tro, att någon himmelsk träd-
gårdsmästare hade ditplanterat dem.

Ekarna ha en särskild form ute vid Tyresö.
De ha inte samma knottriga, kämpande ut-
seende som våra vanliga svenska ekar, vilka
med sina vridna grenar och krokiga stam-
mar vittna om, att de haft mången strid att
utstå med det hårda klimatet under de långa
vintrarna. Tyresö ekar äro välskapade, ran-
ka och symetriska. Oftast äro de inte så
höga, men deras rika grenar breda sig vitt
ut åt alla sidor och giva härlig skugga.
I hagarna under Solberga bildar en sådan
ek gärna mittpunkten i en trädgrupp. Rätt
upp till den smyga sig ett par slanka björkar
med sina vita stammar och sina nedhän-
gande, lätta grenar, medan några små knob-
biga granar ha tagit plats vid dess fötter
Stora nyponbuskar förena dem alla, och vid

midsommartid ser det ut, som om hela
trädgruppen var översållad med rosor.

Icke långt därifrån lågo Uddeby kvarnar,
och därifrån gick man på en brygga över
till andra stranden av Albysjön (den som
prins Eugen har målat på sin tavla i Natio-
nalmuseum). Där låg en gammal gård, som
hette Racksta och som fordom hade varit
en liten herrgård. Nu var den förfallen och
försummad liksom den stora parken om-
kring den. Där finnas häckar, klippta som
kulisser, och man sade att här hade varit
en fullständig friluftsteater. Men ingen
visste något bestämt om stället eller om
dess forna bebyggare; det överlämnades åt
ens fantasi att dikta därom, som man ville.

Något, som alltid väckte min beundran,
var en smal gång i parken, som förde direkt
ut i sjön. Det såg ut, som om den skulle
leda fram till ett mål, men den ledde till
ingenting. Det föresvävade mig länge en
visa om denna oförklarliga stig, men den
blev också till ingenting.

Jag vill inte trötta den, som läser detta,
med flera beskrivningar på landskapet om-
kring Tyresö. Naturen har där en sådan om-
växling, att man snart sagt kan erhålla alla
slags intryck av de olika platser, man be-

söker. Fastän jag har bott där i sju som-
rar, har jag långt ifrån sett allt, som är
värt att se i den underbara trakt, som intill
idag har varit utan nära förbindelser med
Stockholm och därför har bevarat sitt eget
tycke. Men snart finner man väl på snab-
bare fortskaffningsmedel, och Tyresö blir
blott en förstad till Stockholm och kom-
mer att besökas och förstöras av människor.

Då vi bodde där, hade man två timmar
att åka för att komma till Skanstull. Auto-
mobilen fanns ännu inte, och det var blott
i en behaglig vagn, dragen av raska hästar,
jag ett par gånger gjorde färden mellan
skogarna och hagarna, som följde hela vä-
gen till Stockholm. Mina gossar redo ock-
så ibland in till Söder, där fordom Oxen-
stjernorna från Tyresö haft sitt palats.

På kvällarna efter solnedgången vandra-
de vi gärna alla ett stycke ut åt Stock-
holmsvägen och vände vid en stor ihålig
ek, där man sade, att flere riddare hade fått
rum att gömma sig under krigstider. Öpp-
ningen i den gamla stammen var verkli-
gen så rymlig, att ännu i dag flera män-
niskor skulle kunna sitta tryggt gömda där-
inne.

På dessa kvällsvandringar iakttog jag ett
underligt fenomen. Det föreföll mig oför-
klarligt, varför alla hagar och ängar efter
solnedgången lyste så intensivt gröna som
aldrig om dagen i fullt solsken. Liksom de
höga bergen först visa sig i »Alpenglühe,»
efter det solen försvunnit, så var det
också vid samma tid, som jorden vid Tyresö
strålade i en så bländande grön glans.

I vårt stora rum, där hela familjen sam-
lades, fördes ibland ett mycket larmande
väsen: alla barnen skreko och skrattade,
grälade och dansade, spelade och sjöngo
i munnen på varandra. Jag kunde då bli
så trött vid alltihop, att jag flyktade ut
i naturen, där jag alltid kunde gömma
mig undan och möta tystnaden och friden.
Sedan var det dubbelt roligt att återvända
till de ungas sjudande liv. (Forts.)

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

K. ANDERSON PRAKTKATALOG
GRATIS OCH FRANKO

HOVJUVELERARE - OPERAHUSET - STOCKHOLM

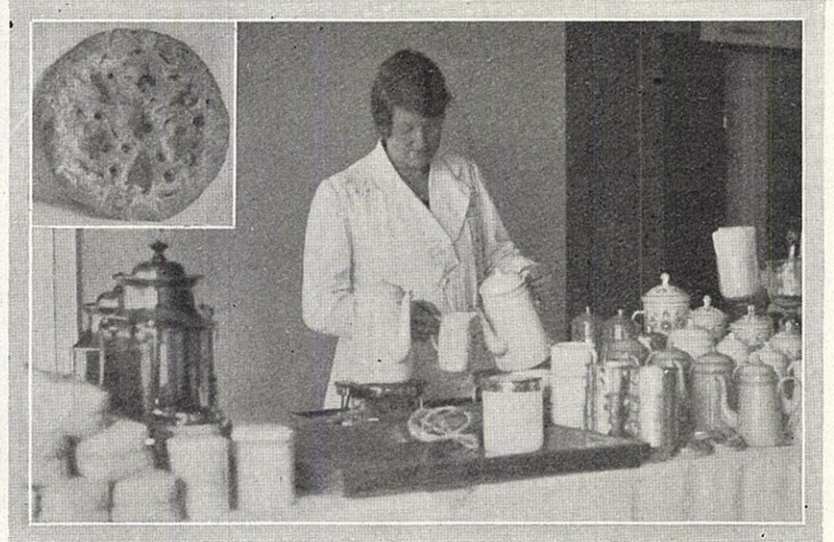

Iduns HUSHÅLLSSIDA

IDUNS SMÅBRÖDSTÄVLAN — PRISBEDÖMNINGEN AVSLUTAD

Ett kakbord från Iduns småbrödsutställning. T. h.: Från N. K:s demonstration i kaffebrygd vid Iduns småbrödstävlan. I medaljongen upptill gammaldags julkaka från Västergötland.

IDUNS SMÅBRÖDSUTSTÄLLNING — resultatet av en föregående ädel tävling i bakkonst mellan duktiga husmödrar från hela landet, blev en stor succès. De präktiga lokaler Nordiska Kompaniet ställt till förfogande, redaktionen disponerar tyvärr ingen lämplig utställningslokal, voro från morgon till kväll under utställningsveckan fyllda av en talrik och intresserad publik, till största delen bestående av husmödrar, men med ett mycket starkt inslag av herrar, som förvånande sakkunnigt uttalade sig om de olika kaksorternas förtjänster.

Idun utlyste sin småbrödstävling i tredubbel syftemål: först och främst för att uppmuntra småbrödsbakningens förnämliga konst, i andra rummet för att skaffa skickliga småbrödsbakare i hemmen en extra inkomst i dessa svåra depressionstider och för det tredje för att locka fram de gamla goda recepten, som kanske ännu här och var cirkulerar i avskrifter, men i det stora hela äro i fara att råka i glömska.

Att tävlingen väckt ett stort intresse ute i bygderna blev snart klart, och att Iduns intentioner snabbt uppfattats likaså. Redan innan tävlingstidens utgång staplades den ena julklappsliknande lådan efter den andra

upp i N. K:s förrådsrum. Det var den gamla goda tiden som höll sitt intåg i det moderna affärspalatset, representerad av det bästa bakverk som kan åstadkommas i ett traditionsbevarande herrgårds-, prästgårds- eller bondgårdskök.

Och stämningen av gammaldags lantlig jul steg alltmera eftersom lådorna packades upp och kaksålar och tårtorna placerades på långa vitdukade bord, prydda med ljus och blommor.

— Det här är ju ett stycke kulinarisk kulturhistoria, sade en gammal major, som med förtjusning igenkände några gorån, som varit hans farmors berömda specialitet för ett halvt sekel sedan. Och han var inte den ende hos vilken kaksålar väckte ljuvliga fast halvt förgätta barndomsminnen. Av det femtiotal kaksorter som utställdes var nämligen ett påfallande stort antal bakade efter gamla handskrivna recept som under släktled i avskrifter gått från mor till dotter. Trofasta hjärtan, snyddor, bondbakelser och hjärtetack, vem har väl sett de namnen i våra moderna kakböcker? Men av lika stort intresse var det speciella provinsbakverket. En husmor i Västergötland bidrog t. ex. med några underligt utskurna, mastiga jultårtor av mördeg, vilkas anor doktor Uppmark på Skansen säkert skulle förlägga till den tidiga medeltiden. De hörde förr i världen till den traditionella julfagnaden; en hel tunna bakades full och därifrån upphämtades de efter hand och uppfärskades i ugnen vid behov. Var och en som kom in i gården under julen måste nämligen bjudas på en sådan om han inte skulle »gå ut med julen». En duktig jämtländsk husmoder tävlade med förträffliga rån, tunnbrödsbak är inte för ro skull norrländsk specialitet — enligt uppgift gräddade på ett rånjärn från 1300-talet och Småland bidrog med sina berömda mandelkransar och glaskringlor. Dalarna, närmare bestämt Leksand utmärkte sig för härliga smörbakelser men stockholmstrakten visade sig gott kunna tävla med de berömda kakorterna. Signaturen »Kakmoster» t. ex.

hade några korintkakor, om vilka till och med en lekman vågar påstå att de nått så högt som en korintkaka över huvudet kan nå. Men prisbedömningen överlättes åt sakkunskapen, som har ordet på ett annat ställe i detta nummer.

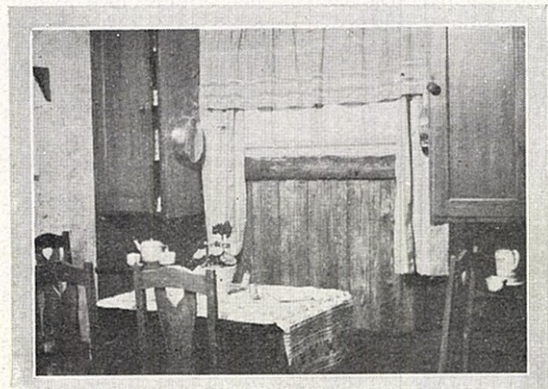
Det återstår således ingenting annat att tillägga än att N. K:s populära livsmedelschef, disponent Oldenburg i samband med småbrödsutställningen anordnat en demonstration i gammaldags kaffebrygd, och att han bjöd vem som ville att smaka på den doftande drycken. Det hela var således mycket lyckat inet minst den avslutande auktionen på de utställda småbröden, då disponent Oldenburg klubbade in en hel hundrakrona till Iduns insamling för Norrbottens ödemarksbarn.

PRISLISTA.

1:sta pris, Iduns praktupplaga för 1922:
Fru Karin Bengtson, Kläppe, Östersund, för utmärkt goda, väl gräddade och vackra gorån.

Andra pris: Iduns praktupplaga för första hälften av 1922:

Fr. Märtha Skog, Bränna, Hackås för mycket goda och välgjorda gorån.

I Kristinehamn har lokalföreningen av Husmödrarnas riksförbund haft en mycket uppmärksam utställning. Bilden visar matvrån i lanthushållsköket.

Fru Gierow, Örebro, demonstrerade på Husmödrarnas Riksförbunds utställning en praktisk gasugn, som hennes man uppfunnit.

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta.
Prover sändas. . . . . Preciserat godhetsfullt vad Ni önskar.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

I VARJE HEM BÖR FINNAS

IDUNS KOKBOK

PRIS KR. 10:—

3:dje pris: Iduns kokbok.
Fr. Kullenberg, för goda, möra och välgjorda glaskringlor.

Fr. Högstedts hederspris: "Fru Högstedts kokbok" Sign. "Kakmoster" (Fru Gertrud Frydén, Stockholm) för delikata goda, jämna och välgräddade havrecakes och korintkakor.

Iduns hederspris: Iduns kokbok.
Fr. Bergström, 34 Tomtebogatan, Stockholm för utmärkt goda och jämna pepparkakor, spritskransar och "stjärnor".

Generalkonsul J. Sachs hederspris: En strösockersked av silver:

Fr. Virginia Schmiterlöv, Stockholm, för en rikhaltig samling av såväl finare som enklare småbröd och mjuka kakor, delikata pepparkakor, fina små skorpor och utmärkta grahamsdelikatesskorpor.

Dir. A. Wennbergs hederspris. En kaffeduk:
Fr. H. Cornelius, Okna, Nålhammar, för utmärkt goda terän.

Dir. Grönwalls hederspris: En marmeladburk med silverlock:
Fr. Hilma Andersson, Brattorp, Horred, för goda, gammaldags smörtärtor och smörbakelser.

Doktor Modigs hederspris. En kaksål:
Margit Schmiterlöv, (13 år), för ett flertal originella och trevliga pepparkaksgubbar och figurer.

Dir. R. Heymans hederspris. En silvervas:
Ellen Karlsson, Saltsjöbaden, Amiralsvägen, för 3 olika slag av mycket läckra och välberedda småbröd.

Dir. Söderquists hederspris. "Husfru & Matmor", av Gertrud Norden:

Fr. Clara Strandberg, Landafors. Goda "Bonnabakelser".

N. K:s livsmedelsavdelnings hederspris. Fruktkonserver:

Fr. Ahman, Stockholm, för mycket goda pepparkakor.

Aktiebolaget Böhlmarks lampfabriks hederspris. I hel sats pukex eldfasta glasformar:

Frökn. Waller & Sjöberg, Leksand, för utomordentligt delikata smörbakelser, småbröd och skorpor.

Extra pris:
Fr. Ottilia Lund, Hedensunda, för goda och välgjorda smörnsibbar.

Fr. Marta Eriksson, Bollnäs, för goda smörbakelser.

Fr. Sigrid Möller, Kristianstad: för goda mandelspan.

Fr. Maja Lindgren, Karlsby: för goda och välbakade syltkakor och mandelkransar.

Fr. Carin Olsson, Växiö: för goda kakor.

Fr. M. Olsson, Stockholm: för goda herrgårdskransar.

Fr. Edla Berggren, Munkfors: för goda pepparkakor och småkakor.

Fr. Ingrid Nilsson, Gislaved: för goda struvar.

Fr. Ester Johansson, Laholm: för goda "Emmakakor".

Fr. Maja B., Laxå: för originella små klenäter.

Fr. Anna Peters, Kumla: för goda mörkakor.

Fr. M. Andersson, Kvicksund: för goda småkakor.

Fr. O. Pettersson, Sjöboda: för enkla, goda kakor.

Att sitta i prisnämnden för "Iduns småbrödstävling" var visserligen ett nöje och ett nog så angenämt uppdrag, men någon lättjefull sinekur blev det inte! Här blev att skärpa både smak-, syn- och luktsinne, och det blev inte ett arbete som kunde forceras och så vara undanstökat på några timmar.

Samtliga bröden avsmakades först till sockrat och osokrat kaffe; sedan provades de torra och så kontrollerades provningen två och flera dagar efteråt.

Ty om man än må vara den allra mest kritiska "kakmoster", med lång erfarenhet inom allt vad som tillhör det hedersamma hembakningskrået, så skulle ej ett ideligen smakande, provande och jämförande av mer än hundra olika småbrödssorter under samma timma bli fullt rättvist och exakt. Resultatet av utprovningen skulle, som var och en väl kan förstå, ej göra full rättvisa åt de sista tävlande, huru förträffliga dessas alster än annars kunde vara.

Med en gång kan konstateras, att anslutningen till småbrödstävlingen blev stor, om än en och annan av redaktionens medlemmar väntat sig ett ännu större antal utställare med ännu flera olika standardsorter inom småbrödsområdet. Dessa lindrigt besvikna torde dock besinna, att tiderna, även på

landsbygden, ej äro fullt lika som för några tiotal år tillbaka, då antingen "mamsell" med hjälpreda eller hemmadöttrarne dagarne tre, under flera perioder av året stodo och trillade, kavlade, togo ut med mått småbröd till antalet drygt överstigande de traditionella sju sorterna! Men det är ändå vackert nog med närmare ett femtiotal utställare och nära tvåhundra sorter.

Det är mycket svårt att här framhålla några särskilda slag av utställningsföremålen; här får prislistan tala. Men det fanns dock här och var bland kakornas mångfald de, som hade sin särskilda prägel eller sin lilla historia. Det var t. ex. särdeles angenämt att finna, att det ännu finnas de som sitta inne med den ej lilla konsten och därtill ha tålmod att grädda de gammaldags läckra "goränen", och första pristagarinnans pris var därför väl motiverat och hamnade i rätta händer; därvid dock ej på ringaste sätt menat, att ej de andra goränsbakande även de hade delikata tunnärtor och terän. — En utställarinna hade ej mindre än *sjutton* olika bakverk och henne tillföll också den vackra strösockerskeden; huvudsakligen därför, att bland de alla, visserligen mycket goda, sorterna, funnos utmärkta småskorpor, pepparkakor och ett par välgjorda och därtill billiga kaksorter. — Utställarinnan från Saltsjöbaden skall ha en särskild eloge för sina tre sorters välbakade läckra kakor med tydliga och ej alltför dyrbara recept. Sammaledes ock "Kakmoster" vars delikata korintkakor och havrecakes ej hade en aning av den vedervärdiga bikarbonatsmaken, som dessa samma kakor annars så gärna få. En av pristagarinnorna låter en lapp medfölja en av sina goda originella smörtärtor, på vilken står präntat följande upplysning: "Denna kaka har jag många gånger bakat åt Direktör X. X." — På ett annat kort funnos några upplysande rader som förtäljde att kakorna voro över "ett hundra år gamla!" Trots den aktningvärda åldern, vågades dock ett avsmakande, varvid befanns att kakorna voro läckra och färska.

Det skulle ännu kunna skrivas mycket om den lyckade småbrödstävlingen, men det anförda får vara nog för denna gång. — Till slut ett enda råd, men ett mycket viktigt sådant: var försiktig vid alla kak- och småbrödsdegar där bikarbonat, hjorthornsalt eller dylikt jäsningsmedel användes så att detta blir fullständigt upplöst i vätskan eller insiktat i mjölet innan alla ingredienserna sammanblandas!! Nu var det mången bland utställarne, som gick miste om ett annars tämligen säkert pris på grund av att de insända bakverken starkt smakade av bikarbonat, hjorthornsalt e. d.

Allra sist, men därför ej minst, bör med beundran nämnas N. K:s stora utställningsbord, med en mängd höga skålar, rågade med läckra och eleganta tebröd. Den imponerande utställningen var utom tävlan, och för densamma svarade N. K:s skicklige och mångförfarne konditor herr Nilsson. Men här var yrkeskonst och mästarskicklighet, och det blir en annan historia.

Recept på prisbelönade kakor lämnas i nästa nr av Idun.

*

IDUNS KÖKSALMANACKA.

SÖNDAG. *Frukost*: Njursauté med stekt potatis; smör, bröd, kaffe, wienerkrans. — *Middag*: Delikatessill à la Martha; stekt hare med potatis, saltgurka, lingon- eller svart vinbärssylt; ris à la malta med saftsås.

MÅNDAG. *Frukost*: Sillgratin, smör, bröd, kaffe. *Middag*: Pepparrotsbringa med potatis och helkoka vitkålskyftor; soppa på katrinplommon och färska äpplen.

TISDAG. *Frukost*: I buljong uppvärmda rester av pepparrotsbringan sedan föreg. dag, jämte fyrdelade potatisar även värmda i spadet; smör, bröd, kaffe. *Middag*: Kokt kummel med skirat smör och hackade ägg; mannagrynspudding med sylt.

ONSDAG. *Frukost*: Sillsås med potatis; smör, bröd, kaffe. *Middag*: Ragu på hare (rester sedan söndagens middag) med potatis.

TORSDAG. *Frukost*: Fisk- och makaronilåda med äggstanning, smör, bröd, kaffe. *Middag*: Ärtor och fläsk, fraspannkakor med vispad grädde, blandad med sylt.

Husmödrar!

Nästa demonstration i Iduns provkök hålles onsdagen d. 23 kl. 11,30—2,30.

Obs.! Ändrad tid!

FREDAG. *Frukost*: Pytt i panna (rester av pepparrotsbringa, fläsk, korv m. m.); Stekta rödspottor med potatis och brynt persiljesmör; äppleris och mjölk.

LÖRDAG. *Frukost*: Bräckt rökt sill med stuvade morötter eller dito potatis; smör, bröd, kaffe. *Middag*: Stekt fläsk med bruna bönor, saftsoppa med vaniljbröd.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Njursauté (för 6 pers.). 2 kalvnjuror eller 4—6 får- eller svinnjuror, vatten, salt. — 1½ msk. mjöl, ¼ tsk. vitpeppar, 1 struken tsk. salt, 1 stor msk. mjöl, 2 msk. smör, ¼ burk inlagd svamp, 2—3 dcl. buljong, svampspad, 1 tsk. madeira el. ½ msk. tomatpuré. — Njurarne skäras i tunna skivor, vändas i mjölet och beströms med peppar och salt. — Användes får- eller svinnjuror, läggas dessa i ljumt, saltat vatten, som får koka upp, varefter njurarne genast efter uppkoket upptagas och då först skäras i skivor. — Smöret fräses och när det är ljusbrunt, läggs njurskivorna jämte den skivade svampen och brynes under flitig omskakning. Buljongen påspädes, och stuvningen får koka några få min., varefter den avsmakas med vinet och ytterligare avsmakas om så skulle behövas, samt får till sist puttra under lock omkr. 15 min. Serveras het med stekt potatis.

Stekt hare (för 6—9 pers.). 1 stor hare (vägande oflädd omkr. 3½ kg.), 1½ hg. späck, 1 msk. salt, 1 knivsudd vitpeppar, 2—3 msk. smör eller smörblandat margarin, omkr. ½ lit. vatten med tillsats av ett par buljongkapslar, ½ lit. gräddmjölk.

Om haren är nyligen skjuten, bör den allt efter årstiden hänga 2—8 dagar för att köttet må bliva mörkt. Den fläs, huvud, lär och bogar fränskäras, varefter den lägges på rygg och revbenen (slagsidor-na) avhuggas tämligen nära kotlettraden. Haren sköljes väl och torkas noga; alla hinnor borttagas noga, vilket lättast sker med en vass knivspets. På inre sidan av ryggraden och lärbenen knäckas benen lätt, för att försärningen vid serveringen skall underlättas. Rygg, lär och bogar späckas med fina späcktrimlor, rullade i litet vitpeppar, och det hela brynes vackert i smöret i en stekgryta. När bryningen är avslutad, påströs salt och spädes med litet av buljongen. Lock påläggas och haren får sakta steka omkr. 2—2½ tim., under det den flitigt öses och spädes vid behov. Mot slutet av stekningen spädes med gräddmjölk. — Haren skäres i vackra stycken; första gången om endast 5—6 personer äro vid bordet, brukar det vara tillräckligt om endast ryggen skäres, då återstoden sparas till en annan måltid. Såsen avredes med mjöl som vid vanlig steksås, spädes med skyn samt behövlig buljong eller ock gräddmjölk, och bör vara ganska tjock.

Delikatessill à la Martha (för 6 pers.). 2 stora eller 3 medelmåttiga delikatessillar, 3—4 dcl. mjölk. — 100 gr. smör, 1 stor portg. lök, 1—2 tsk. citronsaft. — Sillen lägges i mjölk 3—6 tim. Den fläs, rensas och befrias nätt från ryggbenet och hoplägges, halva mot halva. Skäres sedan snett över i 3 stora stycken och lägges hel på fat. Löken skivas och fräses ljusbrun i hälften av smöret, resten av smöret ilägges, varefter smöret strax sedan det nyss ditlagda är smått, slås upp i sässkål och blandas med citronsaften.

Sillen beströms med hackad persilja (eller dill när sådan finnes) och serveras med det varma löksmörret samt varm nykokt potatis.

Fraspannkakor. 3 dcl. vatten, 2 dcl. gräddmjölk 3½ dcl. mjöl, 1 ägg, ½ msk. socker, 1½ dcl. smör (eller blandat smör och växtmargarin), 4 dcl. tjock grädde. — Vattnet, mjölken, sockret och det siktade mjölet vispas väl samman, varefter smeten får stå 2—3 tim. Då iblandas det skirade, men avsvalnade smöret och den till hårt skum slagna grädden. En blankskurad pannkakslagg upphettas och smörjes med smör endast till första pannkakan. Av smeten gräddas tunna pannkakor, som blott gräddas, och på ej för stark värme, på en sida. Allt efter som pannkakorna äro färdiga, rullas de samman på laggen medelst en gaffel eller dyl. — Serveras med sylt eller syltblandat gräddskum.

Ann.: Dessa fraspannkakor äro s. k. fina sådana; enklare men ändå goda bliva de om i stället för enbart tjock grädde tages hälften tjock och hälften tunn, varjämte i stället för mjölk och vatten tages enbart vatten. — 1 dcl. dricka kan tagas i stället för ägget.

Vaniljbröd (för 6 pers.). 6—8 st. bullar eller skorpor, 2—3 dcl. mjölk, 2—3 tsk. vaniljsocker, 2 dcl. tjock grädde. — Bullarne ituskäras och läggas i en glasskål. Mjölken ljummas och slås över, dock sedan den förut blandats med hälften av vaniljsockret. När bullarne (eller skorpor) uppsugit all mjölken, täckas de med den till hårt skum vispade grädden tilsatt med vaniljsocker.

KOSTYMER BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT- & FÄRGERI AB • GÖTEBORG

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

HENRI BERGSON I SVENSK TOLKNING

DET ÄR RESULTATET AV EN I sitt slag vacker och berömlig kulturgärning, att alla betydande verk av Frankrikes störste och mest originelle nu levande filosof föreligga i svensk tolkning. Med den nyutkomna volymen »Själslig kraft» (L'énergie spirituelle) är arbetet slutfört — åtta volymer som lända både översättaren, Algot Ruhe, och förlaget, Wahlström & Widstrand, till heder. Översättaren har förvisso haft utomordentliga svårigheter att brottas med, och vad man än i enskildheter skulle kunna anmärka mot t. ex. hans väl frikostiga nya ordbildningar, torde man kunna säga, att han i stort sett besegrat dem. Den svenska tolkningen sluter sig troget till Bergsons vackra, smidiga och poetiska franska och återger väl dess mjuka rytm.

Vår både på original och översättningar fattiga filosofiska litteratur har därmed fått ett värdefullt tillskott. Tyvärr har den svenska s. k. bildade allmänheten för sig, att filosofiska böcker äro någon slags antediluvianska monstra, som möjligen kunna pryda en bokhylla, ifall man nu har råd till den lyxen, men icke äro gjorda att läsas och begrundas i stillhet. Vem har råd att sätta bort sin tid på att söka klarhet i de stora frågorna, vem har tid att bland dagens småting syssla med de stora tingen? Henri Bergsons djupa och själfulla böcker kunna väl därför kanske icke hos oss räknas på många läsare. Dock — det kommer icke an för en filosof som för en romanförfattare, vars böcker i dag äro samtalsämnet vid middagar eller på kaféer och i morgon kastas i elden, på att han har många läsare. Det räcker till, om han har få men goda.

I Frankrike och även annorstädes har likväl Bergsons verk även rent kvantitativt sett nått en popularitet, som för en filosof är högst ovanlig och nästan påminner om den tyska romantikens dagar. Det är väl icke något vittnesbörd varken för eller emot hans kapacitet som filosof. Men det visar måhända, att han gett bättre och klarare uttryck åt något, som tiden behövt eller som rört sig i tiden, än de flesta. Och det är icke någon ringa ting. Henri Bergsons filosofi är säkerligen ur många synpunkter sårbar, och den vetenskapliga kritiken har farit hårt fram med den. Lika litet som någon annan tänkare har han sagt sista ordet om tillvarons gåtor, och kan man hos honom tala om ett filosofiskt »system», så är det visserligen dömt att dela alla föregående systems öden, att »vederläggas». Men den som tror att ett filosofiskt system av detta skäl är värdelöst eller att man därför kan gå förbi det som man går förbi en milstolpe, har icke mycken blick för arten av idéutvecklingens process. Det gäller om de filosofiska idéerna vad den danske diktaren säger om de goda tankarna:

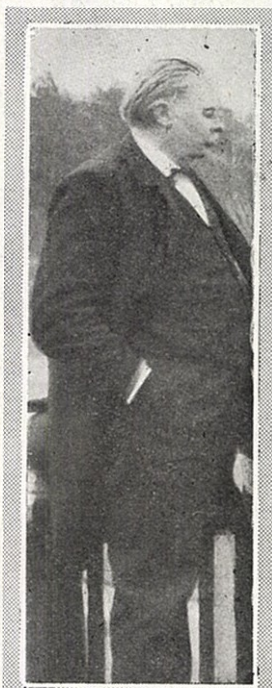
Alle gode Tanker de kan slet ikke dø,
for meget bedre Tanker vil spire av dess Frø.

På andra håll har man velat komma Bergsons filosofi till livs genom att fränkänna den all originalitet. Detta har särskilt av lätt förklarliga skäl varit fallet under kriget med dess i alla de krigförande länderna bedrivna vidriga mullvarsarbete för att nedsätta motpartens kulturella prestationer. Man har sagt om »tänkesättet Bergson», att det blott är ett aggregat av idéer hämtade från den tyska romantiken. Det må nu vara sant, att man hos Berg-

son icke skulle kunna leta upp någon enda tanke, som ej förut på ett eller annat sätt kommit fram i filosofien. Det må vara sant, att man t. ex. hos Schelling kan leta upp slående paralleller. Men en filosof, om han eljest förtjänar namnet, har aldrig lappat ihop sin tankevärld med bitar hämtade från olika håll, lika litet som en diktare åstadkommit ett diktverk genom att sätta samman vad andra före honom sagt. Filosofen såväl som diktaren har haft en ursprunglig syn och upplevelse av livet, och har han än för att ge den form och gestalt begagnat sig av det byggnadsmaterial, som stått honom till buds, är verket lika fullt hans. Om Bergson gäller detta i hög grad. Hans filosofi är ett konstverk, sprunget ur en grundupplevelse som han ständigt på nytt, ofta med geniala och överraskande bilder, sökt klargöra, men som det måhända aldrig fullt lyckats honom att fixera i begreppets form — ett företag, som för övrigt är dömt att misslyckas eftersom det just ligger i denna upplevelses natur att icke kunna pressas in i de intellektets färdiga ramar som kallas begrepp. Bergson är ett stycke mystiker och hans filosofiska meddelelse liknar mystikernas därtuttinnan att han liksom försöker suggerera sin läsare fram till den grundsyn som är hans egen.

Bergson är romantiker och metafysiker av stora mått — däri ligger väl en del av hemligheten med hans oerhörda inflytande på modernt tankeliv, som snart sagt kan spåras överallt. Det är något befriande, något som smakar av stora vidder och fjärrsyner ur okända land i hans filosofi — däri ligger dess tjusning och styrka. Det är något av morgonstämning och en genial naivitet i släkt med de äldsta grekiska tänkarnes och renässansfilosofernas över den — däri ligger dess skönhet och glans. Och vill man slutligen nämna vari dess största svaghet ligger, så torde man kunna säga: den ligger däri, att poetisk fantasi ofta får ersätta vetenskaplig bevisning, analogien ofta frestas hårdare än den

EN GAMMAL STOCKHOLMARE,

som särskilt våra äldre boksamlare och antikvitetssälskare bevara i angenämt minne, gick nyligen ur tiden med antikvariske bokhandlaren J. G. Janssons fränfalle. I det numera rivna huset Hamngatan 38 hade han under många år sin affär, en antikvarisk bokläda i den riktigt trevliga stilen. Därinne rådde alltid en behaglig skymning och där fingo kunderna gå och gräva i hyllornas åldrande bokskatter, medan de samtidigt diskuterade litterära och konstnärliga rariteter med affärens älskvarde och originelle innehavare.

Ty »gubben Jansson» var en kunnig man inom sitt fack och hans fina och godmodiga väsen gjorde därför att alla hans kunder också blevo hans vänner. På sitt sätt kunde han anses som banbrytare, enär han var den förste antikvarien i Stockholm.

När den gamle hedersmannen för åtskilliga år sedan drog sig tillbaka till privatlivet, flyttade han till landet i Stockholmstrakten och där slöt han sitt liv stilla som han levat, efterlämnande ett ljust minne hos envar som känt honom.

tål vid, och symbolen ofta får ersätta saken. Den ligger framför allt — såsom fallet är med all filosofisk mystik — i det kunskapsteoretiska underlaget, i den av vetenskaplig forskning aldrig legitimerade intuition, som enligt Bergson skall utgöra metafysikens egentliga kunskapsorgan.

Men som en befriande vind är Henri Bergsons filosofi därför, att den gör rent hus med den mekaniskt intellektualistiska syn på tillvaron, som ville förklara den som ett mekaniskt system, möjligt att fatta och beräkna i matematiska kategorier. Gentemot denna uppfattning, vari Bergson ser en ensidig aspekt som blott når tingens yta men aldrig tränger till dess djup sätter han sin egen blick på livet som skapande utveckling, (L'évolution créatrice heter hans förnämsta verk) som ett ständigt nyskapande flöde som genomströmmar materien, formar och ombildar den efter lagar helt olika de mekaniska, växer, vidgas, grenar ut sig för att slutligen liksom svämma över sina bräddar, spränga materiens bojor och måhända nå ut i en tillvarelseform som är oberoende av den. Denna livets evigt flödande ström når intellektet aldrig åt i dess inre väsen; det kommer m. a. o. aldrig åt själva varat utan blott tingens yttre relationer, det är djupast sett ett organ icke för kunskap utan för handling. Blott genom att med ett kraftgrepp själva liksom sänka oss ned i livets ström, genom intuitionen, kunna vi uppleva den i dess djup. Intelligensten tar stela, »kinematografiska» vyer av tillvaron och söker att sätta dem samman till ett helt; intuitionen går tvärt om från totaliteten till delarna.

Trots Bergsons egen uttryckliga försäkran, att det intuitiva kunskapsorganet icke har något mystiskt med sig, är dess teori otvivelaktigt Bergsonianismens Achilleshäla. Det torde vara svårt att för intuitionen hävda någon artåtskillnad från intelligensen. Dock måste i rättvisans namn tilläggas, att Bergson ingalunda kan göras ansvarig för det missbruk av intuitionen och för alltför sträng och tålmodig analytisk forskning, som väl stundom kännetecknar hans efterägare. Själv har han betonat, att man icke når någon intuition av verkligheten, om man inte vunnit dess förtroende genom ett långt kamratskap med dess utåtriktade uppenbarelser». Det kräves m. a. o. arbete, ihärdig forskning, tålmod, innan tingen för oss upplåta sina hemligheter.

Jag har med ovanstående rader blott velat fånga några flyktiga intryck av Bergsons filosofi men naturligtvis icke syftat till någon ingående karaktäristik, något referat eller någon kritik av den. Jag har icke haft annan avsikt än att söka förmå en eller annan att läsa dessa böcker, ty jag går i borgen för att den tid som ägnas däråt icke är förstörd. Ett par skrifter, som lämpa sig som introduktion i Bergsons tankeliv, må till slut nämnas. Översättaren, Algot Ruhe, har i en skrift »Tänkesättet Bergson» till stor del med filosofens egna ord givit en klar och god resumé av denna filosofis grunddrag. John Landquist har (i *Essayer* 1913) gjort en förträfflig studie över Bergson, en kritisk uppgörelse med hans teori för intuitionen är Hans Larssons Intuitionsproblemet. Även Vitalis Norströms essay (intagen i *Tankar och forskning*) torde kunna läsas med stort utbyte.

ALF AHLBERG.

MODERNA TYSKA MÅLARINNOR

AV BEATRICE ZADE

Lene Schneider-Kainer: Barnporträtt.
Oljemålning.

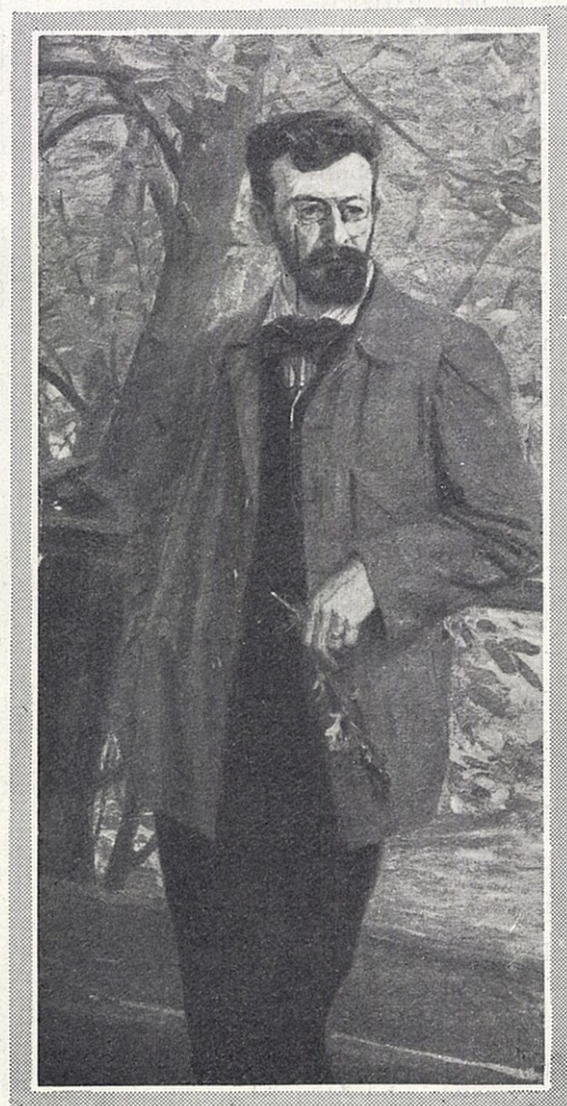
Julie Wolfthorn: Familjen Muthesius.
Oljemålning.

Ida Gerhardi: Porträtt i olja. Originalen i
Museum Essen.

Eva Bernecher: Bebådelse. Olje-
målning.

Julie Wolfthorn: Skalden Richard Dehmel.
Porträtt i olja.

OM EN TYSK KVINNOKONST I EGENTLIG mening har man först under de sista trettio åren, särskilt efter världskrigets utbrott år 1914, kunnat tala. Just emedan den är så ny, har den emellertid ungdomens egenskaper: friskhet, livsglädje, käckt mod och ett hart när outtömligt förråd av obrukade krafter. Med sin starka utvecklingsdrift och oförskräckta vilja att erövra framtiden representera konstnärinnorna för närvarande ett viktigt moment i den tyska kultur som håller på att stiga upp ur den gamlas ruiner.

Den nya tyska republiken äger isynnerhet en lång rad av goda målarinnor, bland vilka flera redan förvärvat sig ryktbarhet. Det vore en småsak att uppräknat ett halvt hundratal eller flera kända namn. När jag här nämner endast sex, har naturligtvis ytterst min personliga smak varit avgörande, ehuru urvalet skett uteslutande bland landets mest ansedda konstnärinnor.

Redan långt före kriget var Ida Gerhardi berömd för sina temperamentfulla, psykologiskt fördjupade porträtt. Många museer ha förvärvat hennes arbeten, och en siamesisk prins, som hon målat, en skarp karaktersteckning i vitt, grönt och blått, blev prisbelönad. Hennes träffsäkerhet och djärvhet i koloriten är förbluffande; varje penselstreck hon gör inspireras av originell uppfattning och fin smak. Man förstår, att en känd kritiker för tio år sedan kunde yttra: många konstnärinnor ha talang, men Ida Gerhardi ensam äger geni. Fröken Gerhardi var den första tyska målarinna, som bröt med den härskande akademiska traditionen. Efter en kort studietid i München "flydde" hon trots sin mors tårar och varningar till Paris och hyrde sig vid Boulevard Montparnasse en liten bostad, som sedan under tjugutvå års tid blev hennes hem, skådeplatsen för många strider och många triumfer. Med

(Forts. sid. 1107.)

RAPALLO — PORTOFINO

RESEDAGAR AV NILS WILHELM LUNDH

DET HAR BERÄTTATS mig, att en svensk änka, vars man efterlämnat något över 20,000 kronor, överflyttat denna summa till italienska lire, vilket efter medelkursen för senaste året (en lire = 18 öre, förut 70 öre) blev åtskilligt över 100,000 lire. För det belopp, som låg över de 100,000, omkring 10,000 lire köpte hon en förtjusande liten villa med en härlig, ständigt blommande trädgård vid italienska rivieran — de 100,000 liren placerade hon

Portofino från sjösidan.

håll fått bevis för, att det är så, och att den mycket bekanta och ej så anspråkslösa änkan, (som historien under sina vandringar gjort barnlös, samtidigt som den kanske av skamkänsla förökat hennes ursprungliga kapital) fortfarande har sina barn vid god hälsa och gott hull och ännu bebor sin villa någonstades i närheten av Rapal-

lo och Portofino samt lever utmärkt på de 8,000 liren. Den gamla Andersenska sagan om hönan, att hålla guvernant för sina två barn. Dessa 20,000 kronor, som här hemma endast beteckna en normal årsinkomst för en familj, som vill leva lika bekymmerslöst som före kriget på 6,000 kr. är alltså ett kapital nere i Italien!

Fast jag själv provat på lirens stora bärkraft med utgångspunkt från den svenska kronan, tyckte jag dock, som många andra, att denna historia om änkans skärv, som mera än femdubblades i detta paradiset (och som tiudubblades med tanke på lirens större ärlighet, ty liren har ej här att passera så många smutsiga mellanhänder som hemma) — att denna historia var lite för sagolik och otrolig, och jag tordes helt enkelt inte tala om den för mera än en person åt gången, och då gav jag den också ett litet raljant skimmer från tusen och en natt och lade för säkerhetens skull 10,000 kr. till de ursprungliga 20,000, för jag tyckte ju, att även en saga måste ha lite proportioner. Och fanns där nu en sanning däri, kände jag i min svaghet, att den behövde hjälpas upp lite.

Troligen skulle denna lilla sannsaga, som ställer vår här hemma av dåligt sällskap med mellanhänderna så fördärvade krona i sitt rätta ljus, ha förolyckats genom att goda människor av ren försiktighet och sanningsörst lägga till vardera tiotusen tills det hela blir ingenting. Men nu tar jag mig friheten att återställa den i dess ursprungliga och sannfärdiga skick — alltså 20,000! — Ty jag har just i dagarna från vederhäftigt

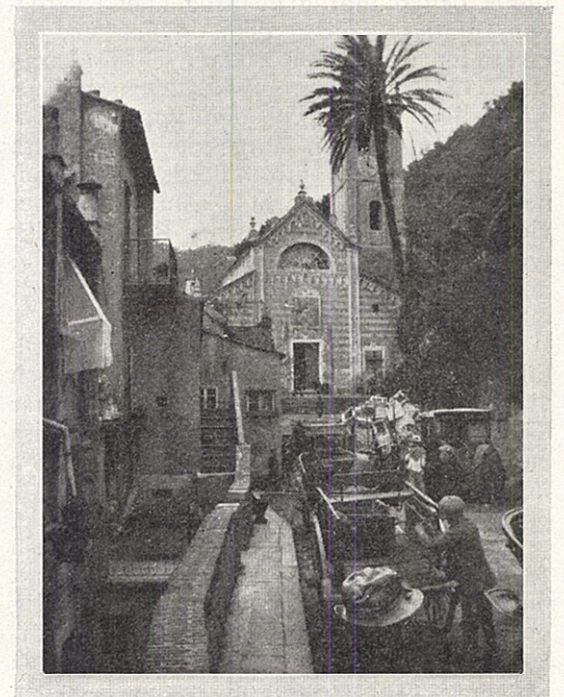
lo och Portofino samt lever utmärkt på de 8,000 liren.

Den gamla Andersenska sagan om hönan,

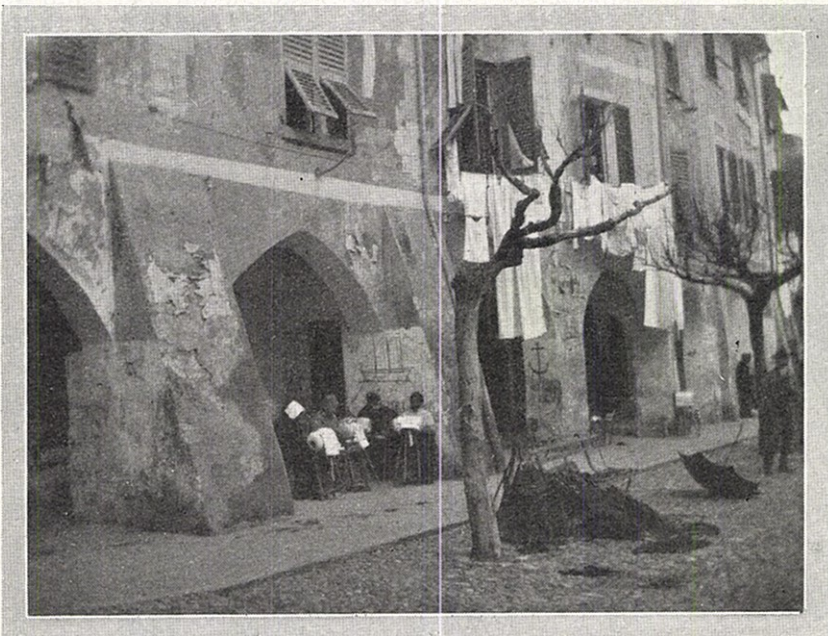
Piazzan i Rapallo.

i säkra inteckningar mot 8 proc. och lever nu lycklig därnere på sin lilla egendom med 8,000 lire om året, som tillåter henne

Kyrkan i Portofino.

som plockade av sig en fjäder, och hur denna fjäder, sedan det pratats därom i alla hönsgårdar, slutligen växte till en hel

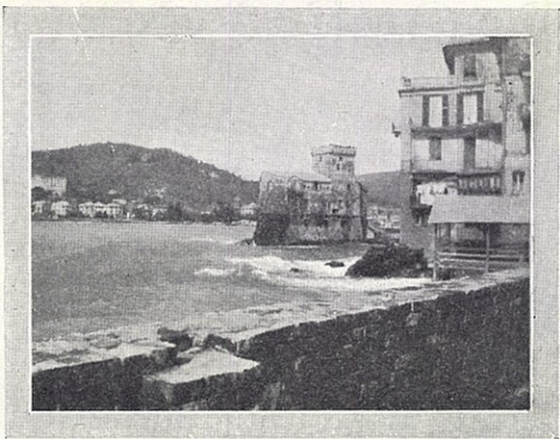

Knypplerskorna och paraplysystemet i Portofino.

Kyrkan i Rapallo.

Fästningen i Rapallo.

historia och blev till något rent av anstötligt till och med i tuppens öron, den sagans sanning möter man ju stundom i livet. Men ingen skriver en saga om, hur dagligen och stundligen de präktigaste och mest bärande fjäderhamnar förringas och plockas till intet, fjäder efter fjäder medan de föras av fru Fama från hus till hus — hur försiktighet och dumdryg klentrogenhet i vardagens grådask tvingat dem till marken, där de tigets ihjäl eller rullats i tjära som straff för sin tidigare flykt. Och den ursprungliga ägaren till den ypperliga fjäderhamnen, som en gång skänkt honom så mycken glädje och inre tillfredsställelse, finner slutligen det svarta skruppna skinnets vid väggkanten och utbrister: »Rätt så! Här tycks man ha brännt en icke troende! Ja, ja, straffet är rättvist! Sådana stackare få inte ha någon plats i solen!»

Den enklaste reseskildring behöver alltid någonting luftigt att börja med — och vi se nu redan, hur lockande det skimrar därnere vid denna strand! Jag ber få visa några foton jag tagit från Rapallo och Portofino vid italienska rivieran, strax öster om Genua.

Rapallo är ju världsberömt genom sin »överenskommelse», som d'Annunzio vägrat underskriva, så länge han ej förklarar sig obunden av sin ed — d. v. s. så länge stövlarna voro på. Rapallo kom ju slutligen den pärlande bågaren att rinna över för honom, han löste vid stövelknekten sig och de sina från eden, invigde en farsens renässans och trädde på sig de förut så berömda sidentofflorna — som kanske varit på hela tiden.

Jag var på väg från Rapallo till Portofino, men det gick inte fort, ty vägen var belamrad med långsamt skumpande åkdon och flyttlass. Hästen framför min vagn hade visst endast ett ben, som han ej haltade på — detta förde han dock med ett visst koketteri och kusken uppmuntrade honom med vänliga, riktigt rörande tillrop. Han tycktes vara nöjd med trängseln av fordon, ty nu slapp han fresta sin vän över hövan. Lejd på tid, ansåg han också, att han, för anständighetens skull måste öppna lite gräl med den körkarl, som vi hade närmast framför oss. Vagnen var lastad med väl ett tusental gamla paraplyer och en trasig, svartmuskig man satt grensle däruppe. Var gång vi försökte komma förbi, greps paraplylassets åsna av precis samma tanke — och vi måste åter sacka bakut. De båda körkarlarna hade haft sitt ögonspråk, men nu storgrälade de och överöste varandra med de grövsta tillmälen, förtjusta över varje vändning.

Jag ville ej störa dem, jag betraktade Rapallo, som palmbekransad höjde sig ur golfens blåa vidd med springbrunnar, tysta torg i solgasset, murgrönskransade ga-

tuvalv och hängande små trädgårdar kring en slingrande bäck, allt i stilla begrundan kring golfen och den ensliga klippan med sin lilla fästning, som tycks ligga därute endast för att visa, att det också fanns ett fäste för allt detta himmelsblå.

Rapallo med sin lilla dockfästning är en utmärkt plats att sluta fred på. De båda körkarlarna voro redan inbegripna i ett livligt och vänskapligt samtal — inte ens deras reklamaktiga gräl kunde hålla stånd mot solskimret och denna blåa vidd. Paraplyreparatören eller lumphandlaren var redan i färd med att räta ut något krokigt på en av de översta paraplyerna. Han slog upp den, vände ut och in på den och satt där och ruskade som en gammal kråka, som putsar sina fjädrar.

»Nå, signor Ombrello, varifrån kommer ni nu?» frågade min kusk.

»Jag kommer från vår gamla front i bergen!» svarades det rappt. »Och det här är, alla general Cadornas* paraplyer från 1916 och 17! Där ligger massor ännu!»

Min kusk slog till ett skratt, som nästan kastade honom baklänges — han gjorde sig illa i ryggen mot järnstödet men lade resolut och framsynt en dubbelviken filt över. Ingenting skulle vidare hindra honom i den ändan.

»Vi har inget behov av dem mera!» fortfor reparatören och sprätte i högen. »Och de hindra växtligheten därborta nu, när det är fred.»

Ingenting odlas i Italien så flitigt just nu som självviroten — och denna fina, utsökta alpina företeelse kan inte hindras i sin utveckling ens av det stigande grollet mot Frankrike, som nog är så inbjudande till självförhåvelse.

Min kusk vred sig ännu av skratt vid tanke på general Cadornas paraplyer och dimman och det eviga fördömda regnet, som dock blött honom ända in i själen en gång.

»Men vart skall du föra alla dessa paraplyer, signor Ombrello?» frågade han.

»Över Ventimiglio och gränsen i väster till Frankrike!» förkunnade lurifaxen med bistert allvar. »Frankrike, min vän, Frankrike behöver dem nu för sina svarta söner vid det besatta Rhen. De kunna inte stå ut annars i det där klimatet. Men jag måste ju först lappa upp dem, så inte den gode guden ser allt, som försiggår inunder!»

Min kusk lade sig tredubbel kikkande över filten och höll sig nu orörlig och förvirrad en god stund. Han hade blivit så uppskakad att han i nästa ögonblick höll på att somna. Ett dylikt konststycke utför endast italienare, vilka ju för övrigt äro i stånd att pendla mellan frustande patriotism och den mest subtila självviroten.

Emellertid tillät jag inte slumra, jag ville komma till Portofino med eller utan alla dessa flyttlass och paraplyer, som skumpade framför oss — gud vet hur många änkor, som voro på väg dit just nu! — och därför stötte jag honom i ryggen och fick honom att samla tömmarna.

Jag beklagade dock inte, att jag hade all världens änkor och deras flyttlass framför mig på vägen — det gick nog långsamt fram utmed branterna, men alla dessa praktfulla trädgårdar med glimtar av hav inne i krateten, de drömliga marmorvillorna över den silverskimrande horisonten, som ofta steg högt nog över rosengårdarna, tog resenärens hela uppmärksamhet. Ibland kom ett rullgardinsslott alldeles som diktat i en barnkammare i mörkaste Småland, men i nästa

* Vi minnas general Cadornas alla drastiska telegram om dimman och vädret vid fronten.

Förf. ann.

Det yngre Rapallo.

ögonblick slöto pinjer och cypresser i prästerligt allvar en ring omkring det — och så här i förbigående verkade det endast som en uppriktig syndabekännelse nog så intressant. Och de enkla naturer som skapat till detta, voro tydligen sammansatta nog. Jag fick förresten en präktig idé till ett nytt schackproblem inför en av dessa villor (uppgift 665 Dagens Nyheter, där vit vinner genom att offra alla sina utanverk).

Äntligen Portofino. Fororna och flyttlassen stockade hop sig i den trånga passagen uppe vid kyrkan, som i perspektivet tycktes krönt av den präktiga palmen (se foto!). Jag steg av och letade mig nedför gränderna, som ibland tycktes hänga uppe i det blå bland torktvätten.

Nere vid den öppna piazzan och hamnen svängde den en gång gula och terakottafärgade husraden i en halvcirkel utmed vattnet, där trenne galeaser lättjefullt gungade för ankar i solgasset. Men inne i skuggan under husens stubbiga arkader sutto den lilla stadens berömda knypplorskar i flitigt arbete. (se foto) Det krypande lilla träd, som listat sig dit ned var en bild av deras vardagsid, men det stolta skepp och ankarna, som med kol ritats på muren, vid vilken de sutto, var sönerns ännu strålande avskedshälsning till dessa troget väntande — helg för deras tankar. Vad gör det sedan att en nyare generation hunnit med att sätta sitt bomärke vid denna trygga bild av skepp för ankar med ett W (bolsjevismens sesam) samt med ett leve för Lenin och sovjet-Italien. Det blir för dessa gamla mödrar endast till en svulten mås, detta W, som flyger förbi och som väl också skall ha sin plats i solen.

Vid bänken under det förkrymta trädet (se samma foto) hade nu vår vän paraplylumpmakaren börjat samla ihop de skrällen till paraplyer, som han letat rätt på i kvarteret. Han reparerar paraplyer och köper upp för återförsäljning eller nedskrotning, hur det passar sig. Han går från hus till hus och är en stor spjuver, alldeles som vädrets gud — men, helt naturligt, med en särskild lutning åt olycksprofetior och spådomar om dåligt väder. Den enda hela och nya paraply, han har, är hans privata, och den ligger uppspänd som skylt för den nystartade affären och framför det växande lilla ståndet. Vi se honom själv till höger på den så innehållsrika foton. Han har just kommit till korta med knypplorskorna och blivit avhånad. De tro inte på oväder, där de sitta under sitt trygga bomärke, och de använda aldrig paraplyer. Han har spänt upp sig emot dem och blivit bolsjevik rent av för att skrämna dem, men de ha helt resolut förklarar för honom, att detta hemska W i rödkrita ej är någon slags blodörn, som han sökt inbilla dem, utan endast en gammal söndrig paraply utan skaft, som

Frukostbiffen

skall hälst simma i brynt smör. Varför icke **SVEA VÄXT** Använd det nästa gång märkas — — — endast i hushållskassan

- Steinway & Sons -

Lundholms
Pianomagasin

Stockholm
Jakobbergsgatan 39
Göteborg Malmö

SPRINGMADRASSER

Nutidens populäraste Resärmadrass. Ytterst billig. Begär vår senaste prislista. Obs! Stor prisnedsättning. A.-B. Skandinaviska Sängresårfabriken Tel. 344. Karlstad. Tel. 344.

KOCKUMS

Emaljerade Grytor
stärkast och vackrasf.

STOCKHOLM FÖRSÄLJNINGSGÅRDEN 57 GÖTEBORG MAGASINSGÅRDEN 22
DROTTNINGGÅRDEN 57 KÖNÖR

KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

Rapid-Borax

Tillv.: A.-B. Oxygenol

PHOSPHOR-ENERGON
PILLER

FORORDAS AV LÄKARE

☉ Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet. ☉

SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

till på köpet är vänt ut och in. De peka ivrigt (W) ja, var så god! Vill han ha det, får han det så gärna för sin skrotsamling.

Ja vår vän, signor Ombrello blev fort nog hopslagen. Han lyste för övrigt sällan med sin begåvning inför kvinnokönet av äldre datum, han fruktade dem och gav sig lätt och allt hans glada mod fördunstade som ett ensamt sommarmoln i Rivierans sol.

Men vad för icke en sådan spjuver med sig! Ett helt förråd av levande situationsbilder, som egentligen äro för goda för att skrotas ner och färgrikare än en John Blund någonsin kan skapa till med sin dröm-paraply.

Det vore något för den moderna biografen att följa en signor Ombrello på hans vandringar från stad till stad och hus till hus med en hel kust skymtande förbi och alla levande typer där i långsamt tåg kring paraplygeschäftet. Men det duger inte biografen till! Den sätter upp sina folkklivsbilder som i korthus, som blåsas omkull, innan man ens hunnit se var damen eller var knekten sitter. Det är rörelsen, gubevars, som den har förstenats ut! Fotografikonsten känner den inte till, den har blivit bortplotttrad bland alla de fallande korthusen och i detta »svartepetter» där det endast gäller att ta hem sticken i bladens snabba fall. Fotografikonsten skulle dock ha varit lärofadern för dessa vindhöjtlar och sentimentala fabrikörer, som nu hålla smaknivån nere. Ett enda andrum, en enda stillastående bild i dessa remsor, för att ej säga ramnor, blotta livlösheten och det stereotypa och uppkonstruerade i varje liten situation. Alla dessa så kallade dramer, vad äro de i flesta fall annat än sportfåneri i det sentimentala eller groteska, där man ofta nog inte ens hinner se tomheten och vila sig en stund i den för alla de klivande benen, de skrivande fingrarna, de vindlande trapporna, de smällande dörrarna och farande bilerna. Allt detta billiga rus, som vi ofta nog bestå oss med, mördande vår tid, borde, vid gud, beskattas ännu mera! Det har inte mera med konst att skaffa än detta vingbrutna W har att göra med den ståtliga tremastade galeasen på muren här i Portofino.

Jag hade kommit in i en återvändsgränd, en mindre idyllisk, och längst borta stod just en skylt: Biograf, varför jag skyndade mig ut igen till mera pittoreska gränder.

Här få vi tid att se sopkarlen en morgonstund. Han samlar omsorgsfullt hop allt det, som ströts omkring efter den sista föreställningen därinne kvällen förut, och lägger det i sin lilla låda, som fungerar oklanderligt, fast ej så ljudlöst. Och borta från husraden, som speglar djupt i viken mellan galeaserna, skriker redan paraplymånglaren som en god tupp ut sitt: ombrello, ombrello! medan lätta skyar taga över pinjerna, lovande en solig dag.

Vi låta dem gå långsamt förbi, hela raden, och glömma aldrig Portofino — vi ha ju fått tid att komma ihåg de vackraste och sannaste dragen.

MODERNA TYSKA MÅLARINNOR.

(Forts. fr. sid. 1104.)

seg energi övervann hon alla hinder, säker om att hennes talang ingenstades kunde utvecklas så allsidigt som i den franska huvudstaden. På de billiga restauranterna utförde hon ofta porträttsskisser mot en middagsmåltid, och halva nätter tillbragtes i lokalerna och kaféer för att finna typer till studier ur storstadslivet. Från den tiden brukar fröken Gerhardi för övrigt berätta många lustiga eller betecknande episoder, t. ex. om hur en trumpetblåsare, som någon tid var anställd vid orkestern i Bulliers danssal, kväll efter kväll iakttog den tyska målarinnan

Tänk på Blomsterfonden!

Watzins & Watzins

Svavelhårvatten & Svavelpomada
förlänar en yppig hårväxt samt äro de effektivaste medel mot mjäll, hudutslag och vissa ekzem.

Uppfinnaren av Watzins Svavelhårvatten och Watzins Svavelpomada med sin familj, varav sanningen om dessa preparaters goda verkningar bevisas.

Att här av mig fotograferade personer tillhöra förenämnda familj samt att deras hår är äkta och naturligt intygas. Stockholm den 6 Dec. 1920.

Sibbe Mahmborg
Fotograf, Barnhusgatan 6

Tillverkare:
HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG, UPSALA.
Kungl. Hovleverantör.

Skyldig

använda endast det bästa är varje husmoder. Efterfråga därför uttryckligen endast

RUMFORD BAKPULVER

Gyllenhammars

UNDERBARA
HAVRE-MUST
Mot Blodbrist och Nervsvaghet.
För åldringar, vuxna och barn.

Om en moder vill se sitt barn växa och frodas

bör hon obetingat hålla sig till det välkända **NESTLÉ'S BARNMJÖL**

Erfarenheten visar, att detta smältes ovanligt lätt och gärna tages av barnet, som från dag till dag tilltager i vikt av sin Nestlé-soppa, bevaras från magsjukdomar och hudutslag och oavbrutet befinnet sig väl.

Vår mycket ömtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad
Konfekt
Marmelad

endast
5 kr.
per ask

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.

PERCY F. LUCK & Co.

4711 Eau de Cologne

I sjukrum

är alltid den kylande, uppfriskande doften av »4711» en välgärning för den sjuke. En lättgnidning med »4711» på panna och tinningar avlägsnar dessutom all besvärande tyngd samt tager bort huvudvärk och mattighet.

Eau de Cologne I bad- eller tvättvatten
»BADSALT» välgörande för huden

Eau de Cologne Mild, uppfriskande som
»TVÅL» Eau de Cologne

Vad är charm?

Charm är livets skönaste blomma. Skönhet skänker människan makt, men charm skänker trolldomsförmåga. Lycklig den som är i besittning av både skönhet och charm, ty den är oemotståndlig. Använd därför alltid

La Mascotte

Toilette-preparater

ty de förläna både skönhet och charm. Fås överallt.

Det nygifta par

som erhållit Köksbordet Triett i lysningspresent, skall utan tvekel sätta värde på den praktiska gåvan och dess givare. Kan användas som Köks-, Bak- och Strykbord. Sju olika bakredskap medfölja och förvaras dammritt i det idealiska bordet, som kan omändras på en halv minut. Överträffat. Patent s. Säljes av A. O. Warolén, Falköping-R.

COLGA'S OVERALL

är den förnämsta
lavendel-tvålen.

är ett egendomligt namn, som betecknar en ännu egendomligare salva. Innehåller en ur lecitinet isolerad spaltningssprukt, escol, som snabbt absorberas av huden, pånyttföder kroppscellerna och åstadkommer en otroligt snabb läkning av alla utifrån åtkomliga åkommor: sår, bulnader, finnar, hämorroider, kylskador, brännskador etc. Är oundgängligt efter räkning, liksom vid hudöshet hos barn. Verkar som ett specifikum mot reumatism och ischias. Sthenochrisma har alltså ett snart sagt obegränsat verkningsområde. Säljes i tuber à kr. 2.50 endast å apotek.

GENERALAGENTEN FÖR SKANDINAVIEN:

HARALD WESTERBERG & C:o, GÖTEBORG

och slutligen, när han övertygat sig om hennes tillförlitliga moral, anförtrodde åt henne att mot en ersättning av fyrtio francs måla en bild av hans fjortonåriga dotter! Mitt ibland alla konstnärliga konflikter och strömningar gick Ida Gerhardi oförtrutet sin egen väg framåt. "Jag kämpade", säger hon, "endast för att utbilda min inneboende egenart." Allvar, flit och medfödd begåvning förde henne också till framgång. När hon år 1913 återvände till sin hemstad, Lübenseid i Westfalen, var hennes namn bekant i både Frankrike och Tyskland. Hennes konst är framför allt personlig, och man kan icke inränga den i någon bestämd grupp eller skola. Den gamla franska kafésångerskan verkar t. ex. helt expressionistisk, ehuru bilden är målad redan år 1903, således innan det fanns någon expressionism. Andra dukar av Ida Gerhardis hand skulle man nästan vilja kalla impressionistiska och åter andra naturalistiska. Men alltid är hon sig själv, sann, klar, enkel och stark.

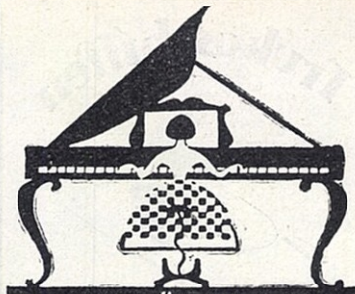
Bland de tyska målarnor, vilkas konst redan nu måste anses som fullt mogen, tilltala mig också särdeles mycket Adele von Finck och Julie Wolfthorn. Liksom Ida Gerhardi ha båda dessa konstnärinnor ett sedan årtal tillbaka stadfastat rykte, om de än allesammans oavslutligt söka utveckling och sträva framåt, övertygade om att de ännu icke på långt när "sagt sitt sista ord inom konsten".

Adele von Fincks vagga stod i tropikerna, men redan vid femton års ålder var hon i München den store Lenbachs elev, och sina studier har hon sedan fullföljt under långa uppehåll i Paris, Italien, Belgien o. s. v. Hon har mottagit de mest olikartade intryck utifrån, förfogar över storartade kunskaper och är likväl i sin egen produktion fullkomligt självständig. Hennes konst är aristokratiskt fin, stolt och exklusiv, men på samma gång pikant och säker. Särskilt förstår hon att på mästerligt sätt ge sköna kvinnors eller tidigt utvecklade barns porträtt som genrebilder. Dessa fascinerade redan vid första ögonkastet genom glada, lätta, mjuka färger och raffinerad komposition. Om man sedan fördjupar sig i betraktandet av hennes tavlor, är det emellertid en egendomlig stämning, som stiger upp ur dem och verkar på sinnet fullkomligt musikaliskt, icke egentligen rytmiskt, men som en drömmande, långtansfull melodi. Adele von Finck är specialist på Biedermeiertidens eleganta gestalter och interiörer, över vilka den sjunkande eftermiddagssoln svävar fram. Men hennes bilder kunna icke kallas tråkiga eller enformiga, tvärtom. Alltid finns där t. ex. en lysande fläck, kring vilken de andra färgtonerna liksom grupperats, så att säga ett dominerande, bestämt ackord, i vilket det hela klingar ut. På det sättet förläna konstnärinnan friskhet och liv åt sin annars litet vemodiga drömvärld. Man kan ej undra på att hennes arbeten finna köpare och kanske just nu — i omvälvningens och den yttre nödens dagar — ge vila och tröst åt dem, vilkas nerver pågas av den ultramoderna konstmarknadens ihåliga färgskrik.

Julie Wolfthorn är en av Berlins främsta porträttörer. Högst få tyska konstnärer förstå som hon att tolka den moderna kulturmänniskan. Fru Wolfthorns porträtt av skalden Richard Dehmel, författarinnan Gabriele Reuter, geheimerådet Mutheius' familj m. fl. äro i fråga om psykologisk säkerhet och varm kolorit förträffliga konstverk. Målarinnans karaktäriseringskonst är i bästa mening kvinnlig, ty hon ger sitt objekt med känsla och fantasi, men också genom en talang att individualisera, som aldrig går vilse och skyddar henne från allt schablonmässigt arbete. Dessutom har hon takt och estetisk blick och är outtröttlig i att uttänka nya färgsammansättningar, omväxling i rumsgestaltningen eller originella kontraster. Likheten med modellen är hos hennes porträtt alltid slående, men den åstadkommes icke blott genom yttre medel, utan på intuitiv väg. Julie Wolfthorn äger sällsynt förmåga att instinktivt förstå en annans väsen. Och det är icke endast starkt utpräglade personligheter eller i sig själv rotfästa naturer hennes pengel förstår att fånga, utan hon tolkar särskilt ypperligt barnsjälens eller de unga, som alltjämt utvecklas och en gång skola bilda nästa generation.

En mycket lovande konstnärinna i Berlin är Ima Breusing, vars porträttdukar bruka tilldraga sig uppmärksamhet på grund av skarp karaktärsteckning och präktiga färgbrytningar. Fröken Breusing är ännu ung och har först nyligen avslutat sina studier. I det glada medvetandet att ha framtiden för sig säger hon: "Jag hoppas, att de flesta och bästa av mina arbeten ännu icke målats." Den här bifogade avbildningen visar hennes porträtt av journalisten Julius Harts vackra dotter, som helt plötsligt avled några veckor efter sista sittningen hos Ima Breusing. Det är för övrigt en med smak genomförd tidsenligt kraftig färgsymfoni: bakgrunden i rött, blått, brunt och violett, klänningen skär med svarta skuggor och allsammans inhöljt i guldkimrande ljusreflexer.

Mycket intressanta konstverk skapar vidare Eva Bernecker, som också är ung och bosatt i Berlin. Nyligen hade hon anordnat en liten utställning i Göteborg, där hon, om jag är riktigt underrättad, vann stort bifall för sina vackra silhuetter. Det huvudsakliga och mest äkta av hennes konst är emellertid målningarna och träsnitten. Endast genom dem får man ett riktigt begrepp om hennes

A.B. FÖRENADE PIANO- & ORGELFABRIKER GÖTEBORG.

Flyglar, Pianon, Orglar fr. landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Östergatan 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsgat. 25.

VÄVNADER, KONSTSMIDEN
och ALLMOGEMÖBLER.
Beställningar mottagas. Stillefullt
arbete. Begär offert.

Colman's

SAVORA

Färdigberedd
senap.
Fin arom,
mild och
behaglig.

Englands finaste senap.

Repr.: GUST. F. BRATT & Co., Göteborg

Förständig och behaglig slemlösnings- och förkylning, astma, kramp-hosta, rethosta, etc. vinnes snabbast och effektivast genom lungmedlet

TUSSIN

Lagligt skyddat

Då naturen själv i och för fördrivande av akuta sjukdomar begagnar sig av kroppens utsöndringar, så måste varje tillvägagående, som understöder naturen, med nödvändighet bidra till sjukdomens botande.

Självklart är det fördelaktigare och större utsikt till bot att avlägsna det sjuka slemmet än att inestänga det.

Tussin, välbeprövat sedan 20 år, är enkelt, naturligt och välgörande, rensar lungor och luftrör, då exempelvis ett segt slem sätter sig fast i lungan, som försvagas genom långvarig hosta. — Bruksanvisning medföljer.

Pris: 5 kr. Räcker en månad. 13:e upplagan 65—70 tusendet) av broschyren "Om Tussin" sändes jämte prospekt gratis på begäran.

"Halmstad den 24.2.21. Jag har haft en ovärderlig nytta av Tussin och vill aldrig vara den förutan. Har erfarit så glädjande resultat att jag ingen gång förut gjort liknande — och jag har likväl använt många slag under min sjukdom. Rekommenderar den till alla, jag tycker vara i behov av effektivt hostmedel, och önskar bara att den vore att tillgå å sanatorierna. Vad lindring det vore att erhålla i stället för den eviga Rosen och codein, som bjudes vid alla tillfällen och omständigheter. Med högaktning S. D."

Originalbrevet till förestående utdrag har företetts mig, betygar Stockholm den 6 Juli 1921.

Ex officio. Uno Oldenburg, Notarius Publicus. Fru HEDVIG LINDHOLM. Upplandskatan 68, Stockholm.

Ferrin

Bästa Järnmedel,

utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålles å alla apotek.

S Ä T T

BO

genom

KREDITEN
ordnas för veder-
häftig köpare genom
**AVBETALNINGS-
KÖP**

A/B NORDISKA KOMPANIET
BOSÄTTNINGSBYRÅN

Julstämningens symbol

är framför allt annat
ljus, ljus o. åter ljus!

I största urval:
**Grenljus,
Julgransljus,
Antikljus,
Kronljus,
Lyktljus m. fl.**

Liljeholmens Stearin-
fabriks Aktiebolag
Kungl. Hovleverantör
STOCKHOLM
Illustrerad katalog på begäran.

**En alltid välkommen
JULPRESENT**

är en flaska

ESTERIA-PARFYM

Framställes i sex olika
blomdofter, nämligen Viol,
Liljeconvalje, Syréen, Rose,
Reseda, Hyasint. Finnes ar-
tikeln ej å Eder plats, re-
kvirera direkt från oss, med
angivande av vilka dofter
som önskas. Pris Kr. 2:—
pr st., 3 fl. portofritt. Obs.
det enastående billiga priset.

Knut Lundovists Tekniska Fabrik
Växjö

**Amarant
Cold-Cream**

Tillv.: A.-B. Oxygenol

stora och säregna begåvning, hennes starka fantasi och väl skolade talang. Eva Bernecker är expressionist. Hon väljer i allmänhet bibliska motiv och behandlar dem med oftast lyckligt funnen stilisering, bestämd koncentration på det väsentliga och en linjestränghet, som ger kraft och besjalar. Hennes gestalter äro genomglödgade av extas, visionärt skapade, vanligen utan modell, och likväl fullt levande.

Slutligen förtjänar också *Lene Schneider-Kainer* i hög grad uppmärksamhet. Hon hör till Tysklands yngre konstnärinnor, men har redan ett stort namn både som målarinna och grafiker. Modern utan överdrift, målmedveten och personlig, ger hon avrundade verk med i sig sluten bildenhet, vilka alla återspegla en lugn och övertygande viljekraft. Det finns ingen famlande osäkerhet hos fru Schneider-Kainer, men hon kämpar ärligt mot svårigheterna och går aldrig ur vägen för något problem, det må gälla ljus, luft, rum eller färgtoner. Därvid stegrar sig alltjämt hennes tekniska färdighet, och hon är en omedelbar verklighetsskildrare av rang. Mest berömda äro väl hennes holländska litografier. Jag har emellertid här som prov på fru Schneider-Kainers konst valt porträttet av hennes egen lille gosse, och det är utan tvivel målat con amore, ty hon är, som hon själv säger, en "fanatiskt hängiven mor".

Icke endast på grund av talang och konstnärlig uppfattning ha just ovannämnda sex tyska målari-
nor mer än andra vunnit mina sympatier. Vad jag högst uppskattar hos dem är, att de äro uppriktiga och våga ge sig själva i sin konst. Man kan på dem alla i sanning tillämpa Wedekinds ord, att en äkta konstnärs verk måste mera likna målaren än objektet.

RESAN TILL TAHITI.

(Forts. fr. sid. 1097.)

ser förskräckt ut — »dumbom, jag skojar bara, förstår du. Men 300 kronor måste du skaffa på sparbanksboken.»

Och en kväll kommer Göran med pengarna, han är generad, att han inte kan lämna mer, då Nils betalar så mycket. Nils stoppar dem vårdslöst i västfickan, klappar honom på axeln: »vi måste börja och packa nu». Han drar ut sina byråldor, där är några gamla rosetter, dem kan Göran få, där är en gammal rakhyvel, den kan Göran också få, äro de inte bröder, ha de inte allt gemensamt? Göran har nästan tårar i ögonen.

Sista hemskrivningen, sista salsskrivningen, sista matematiklektionen, sista morgonbönen, sista middagen hemma, Göran räknar och räknar. I morgon sker det, kappsäcken står packad i garderoben, han har garderobnyckeln på sig. För sista gången går han rondan genom staden, upp på Kanonberget, ut på piren, I morgon äro de spårlöst försvunna, ingen skall veta något. Men en gång om 50 år skola de kanske komma tillbaka till Gråköping, två svarthyade och underliga främlingar. Det är sista gången, han trycker mors hand, känner hon inte hur hårt han trycker? Han smyger sig ner på natten och lyssnar vid nyckelhålet, vågar sig inte in men kysser dörrvredet, som hon tagit i.

Tåget går klockan sju på morgonen, men han är nere två timmar i förväg, vandrar fram och tillbaka på den ödsliga perrongen. Då de första resandena börja komma, gömmer han sig undan i ett hörn, han är rädd att möta någon han känner. Tiden kryper så långsamt, skall inte Nisse Askeberg komma snart?

Han spanar efter honom, han tycker sig ideligen se honom men tar miste. Det börjar redan bli livligt på perrongen, varför dröjer han så? 'Se upp', en stationskarl skjuter en kärra med resgoods, det är barnomens buse, pojken från Hamngatan, Göran går ur vägen först i sista minuten. Han står ute på stationstrappan, han är inte rädd längre, att någon skall få se honom, Askeberg kommer väl springande i sista minuten förstås. Men han syns inte alls, stationsinspektoren kommer tillbaka med sin flagga, har blåst av tåget. För sent, tågröken försvinner i rymden.

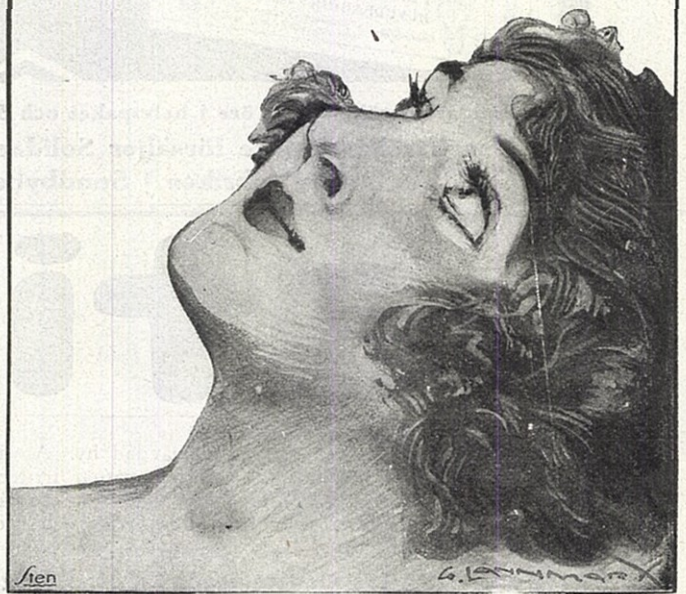
Han vandrar tillbaka genom staden, utanför posthuset ser han en skymt av Aske-

F Pauli's

OVICULA

(ägg)-tvål

mild
behaglig
uppfriskande

ZENITHS

Gräddmargarin "Extramärket Zenith"

för matlagning och bak, och

Växtmargarin "Extra Växt"

för bordet,

äro marknadens förnämsta fabrikat.

Weydes äkta

Eucalyptusolja

är det mest verksamma medlet
mot Reumatism, Gikt, Styvhet i
lederna m. m. Erhålles i Parfym-,
Färg- och Kemikalieaffärer

Weydes Tekn. Fabriks A.-B.
Norrköping

NISSENS

äkta

**Bröst-
karameller**

mot

hosta o. heshet

JAMAICA
BANANER
FRUKT OCH MAT
MEN DE MÅSTE VARA MOGNA

Recept gratis!

Tillskriv]

The Banana Company A.-B.

Norrländsgatan 16 - Stockholm.

Solidar Tvätt-Extrakt

Diskning av kökskärl, glas och porslin

bör alltid utföras med omsorg och med känsla för, att dessa föremål må erhålla ett vackert utseende. Man vet ju, att bordets njutning förhöjes, om ögat samtidigt får sin del, när alltså bordet är dukat så, att allt därpå presenterar sig spegelblankt och glänsar av renhet. Använd dagligen en »Solidar-lösning» till sköljning av bordsservisen och Ni skall komma underfund med, hur enkelt och bekvämt »Solidar» medför det åsyftade resultatet, hur underbart lätt föremålen poleras, huru klara glasen bli och hur överraskande blankt porslinet framkommer efter sådan behandling.

»Solidar» är därför en glädje för alla, som älska att giva ett välvärdat utseende åt sin bordsservis.

Solidar försäljes å 30 öre i halv-paket och 58 öre i hel-paket.

Om Eder handlande icke försäljer Solidar, rekvirera då direkt från fabriken i Sundbyberg.

Oatine

Ni avundas andra som ha en vacker, välvärdad hy. Använd därför alltid OATINE, som läker och när huden och gör den mjuk. Tvål och vatten irriterar ofta huden, den blir grov, hård och gråaktig. Använd därför OATINE som är något enastående i sitt slag. Den ingnides och avtorkas efter behag och ni bevarar huden smidig frisk och vacker genom åren.

Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel Köpenhamn.

EN OVANLIG KOMMITTÉ.

Ordföranden: Ja, mina herrar, av dagspressen ha vi ju sett, att kommittéer ej just åtnjuta det bästa rykte; man talar om kommittéer och att kommittéerna aldrig uppnå något resultat.

Det är därför med en viss stolthet jag tänker på vår prestation, då vi efter blott en veckas omsorgsfulla prov och undersökningar nu kunna formulera vårt betänkande:

Använd endast Pellerins margarin, som är lika välsmakande och närande men betydligt billigare än natursmör, vilket det dessutom överträffar i renlighetshänseende.

T&P

IDUNS JULNUMMER

utkommer inom kort!

Att vara eller icke vara,
det är frågan

för den choklad som ej är god,
ty i varenda handelsbod
man för Cloettas Cacao
och den är fin, det ska ni trol
För ung och gammal, vilken fröjd,
när med sin dryckjöm man blir nöjd.

GULD-CACAO
och
CHOKLAD

Cloettas

fabrikat är sedan 50 år välkänt i hela Norden såsom marknadens förnämsta.
Säljes överallt i fabriken originalförpackningar.

berg, springer i fatt honom. »Det var ju idag, varför kom du inte?» »Jag förstår inte, vad du menar», kandidat Askeberg tar på sig en förvånad min, »har du blivit tokig?» — »Men de 300 kronorna.» — »Du har inga bevis, min gosse», kandidaten ser så trohjärtat blåögd ut.

Göran kommer i sista minuten till morgonbönen, kristendomslektorn talar om Pauli resor i Mindre Asien. Om kvällen sitter ynglingen ute på hamnpiren, det är ett moln, långt borta finns ett land, det är landet Ingenstans, nej, han har ingen lust att resa i kväll.

Unge herr Askeberg flanerar på Esplanaden med ett svajigt fruntimmer, Göran smyger generad in på en bakgata. Då han kommer hem, tar han fram fyra trasiga rosetter och en obrukbar rakhyvel och en skrivbok, på vars pärm det står: 'Resan till Tahiti'.

Donaumonarkiens siste kejsare.

DEN FORNA MÄKTIGA DONAUMONARKIENS siste kejsare har, påverkad av sin gemål, gjort ett sista försök att återfå den helige Stephans krona: herraväldet över Ungern. Nu är han på väg till en liten portugisisk ö, där han tillsammans med sin gemål skall hållas internerad under sin återstående livstid. Och härmed torde Habsburgarnas saga vara avslutad.

Exkejsar Karls regering har inga stordåd, men väl många misstag att uppvisa. Svag och viljelös lät han redan från början sin gemål ta rodret. Hon var intelligent till en viss grad men förblindades av en maktlystnad, som inte kände några gränser. Den tolfte i ordningen av en mängd barn och dotter till hertig Robert av Parma i dennes andra äktenskap med Maria Antonia, prinsessa av Braganza, förmäldes Zita Maria des Graces vid 10 års ålder med Karl Franz Joseph. När tronföljaren Franz Ferdinand med gemål mördades i Sarajevo och kriget utbröt, drog maken i fält. Zita kom nu till Schönbrunn där hon snart nog erövrade den gamle kejsarens hjärta, och blev den förnämsta damen vid hovet. Då Franz Joseph, dubbelmonarkiens hårt prövade härskare, gick till sina fäder, stod Zita vid det mål hon under hela sitt liv drömt om; hon var kejsarinnan av Österrike-Ungern. Och nu tog hon hand om regeringstommarna, maken var visseligen till namnet rikets överhuvud, men i verkligheten var han endast sin hustrus tjänare. Hon följde honom i fält, var ständigt i hans närhet och aldrig fattade han ett beslut utan att först ha rådfrågat henne.

Det beryktade brevet till prins Sixtus var hennes verk. Hon dikterade och mannen skrev. Ibland fattade hon också själv pennan, t. ex. då hon skrev till kejsar Wilhelm och skildrade nöden i Österrike-Ungern. Hon såg denna nöd växa upp, men gjorde ingenting för att lindra den, trots att en sådan uppgift borde legat henne närmare än den hon trodde sig fylla då hon i makens sällskap reste till fronten. Härei låg hennes största fel och just härigenom bidrog hon till den katastrof som snart följde.

Om Zita sålunda har stor skuld i den olycka som drabbat familjen, så finnes det likväl i hennes handlingar något som försonar mycket. Det var kärleken till man och barn som dikterade hennes gärningar. Hon förstod att maken var för svag att styra Donaumonarkiens öden och trodde sig böra handla som hon gjorde. Hon överskattade sin förmåga, spände bågen för hårt och blev sålunda, mot sin vilja, den indirekta orsaken till Habsburgska dynastiens fall. Hennes ärelystnad var större än hennes intelligens och då kunde slutet inte bli annorlunda.

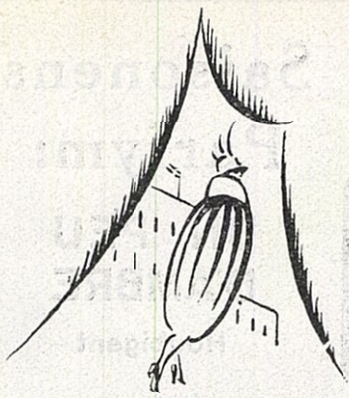
Den högtidliga kröningsakten i Budapest har fått ett tragiskt slut. Men världen rullar vidare och snart smycka sig kanske åter Ungerns magnater för att kröna en ny konung.

GUNNAR BERNDTSON.

De bästa småbrödsrecepten

i Iduns småbrödstävlan komma att införas i nästa nummer av tidningen.

Hotellet. måndag
Ålskade Henriette!

Sedan jag nu blivit inlogerad i ett förstklassigt hotellrum med utsikt över hamnen och slottet får jag äntligen tid att meddela dig ytterligare några iakttagelser från min resa. Först vill jag då berätta, att jag finner att detta land är synnerligen vackert med rik omväxling på skogar, sjöar och slätter. Klimatet är mildt och luften mycket behaglig. Man skulle knappast kunna tro, att man befunde sig på en nordlig breddgrad, om man inte visste det. Vad folket beträffar, så måste jag säga, att alla äro vänliga och uppmärksamma. Man hjälper gärna främlingen tillrätta, utan att kräva betänning därför. Naturligtvis märker man på människornas sätt och hållning, att de icke uppfostas i det underbara Frankrike. De röra sig icke lika ledigt och behagligt som vi, och deras kläder passa dem icke så bra. På herrarna putar rockkragen ut bakom halsen, och byxorna ha stora knän. Dammerna kläda sig med något av strängheten och enkelheten hos flickorna på en klosterpension och förfoga inte alls över det pitfiga färgsinne, som är så karaktäristiskt för dig, lilla Henriette. De yngre bland dem ha vackra, regelbundna drag, blå, troskyldiga ögon och en underbart frisk hy. De skulte vara mycket farliga för främlingens lugn, om de inte hade ett så iskallt temperament. Detta folk gör dock, trots allt, skäl för namnet "Nordens fransmän", ty deras skor ger intryck av förfining och kultur. Viking skökräm användes nämligen av hög och låg och är, så vitt jag förstår, världens yppersta skoputsningsmedel. Dock mera från min resa i nästa brev.

Din egen

Jean de la Tour

KINAMAGASINET
specialaffär för Kinesiska varor: Handvävda Siden, vita och randiga Tvätt-siden, Råsidan 3:— mtr, Textilier, antikt porslin m. m. Obs! Åkta varor extra låga priser. Regeringsgatan 43 1 tr., Stockholm. Riks 30 86.

EN KOPP HULTMANS RENA CACAO
är det bästa på hela dan!

Spalten om böckerna.

Ejnar Smiths roman.

Kate Ranke. Ahlén & Åkerlunds förlag.
I sin nya roman har den populäre författaren utbytt västkustmiljön mot en mellansvensk stad, vilken alldeles omaskerad framträder som Söderköping, den lilla kurorten vid Ramunderbergets fot. Berättelsens huvudhandling är en med psykologisk finhet genomtänkt äktenskapshistoria, och Kate Ranke, den sköna och förföriska lyxkvinnan, lägger dess bättre inte så stort beslag på vårt intresse som bökitteln låter förmoda. Ejnar Smith studerar sina figurer grundligt och har den smakfullt skolade realistens förmåga att lugnt och säkert teckna karaktärer i olika stämninglägen. Med sin väl avvägda, ibland humoristiskt eller ironiskt kryddade stil påminner han icke så litet om vår samtida betydande engelska verklighetskildrare, Arnold Bennet, n. b. sådan denne ter sig i sina bästa romaner, *The old wive's tale* och *Clayhanger*.

En "vardagshistoria" som Kate Ranke fångar oavbrutet läsarens uppmärksamhet; man kommer med eller mot sin vilja berättelsens människor helt nära och hyser deltagande för deras öden. Vi säga oss: detta är verkligt, detta är sant. Och den ärlige kritikern måste tillägga: ett arbete av en vederhäftig och intelligent konstnär med ej ringa talang för den stora episka objektiviteten. Över huvud taget visar sig Ejnar Smith i sina båda senaste romaner, *Daniel Römer* och *Kate Ranke*, som en av de allra kunnigaste teknikerna inom vår yngre prosalitteratur.

Hur pass djupt författaren kan nå som människoskildrare med enkla medel framgår bl. a. av de sista kapitlens utomordentligt fint och starkt givna scener mellan makarna Werbeck. Sådana förträffliga sidor öka ens aktning för Ejnar Smiths sympatiska författarpersonlighet, på samma gång som de skärpa ens blick för det myckna ihåliga och upplåsta patos flertalet romaner och noveller ser verar oss.

ERIK NORLING.

Kvällar på parkett.

DEN NYA TYSKA OPERETTEN "GRÄSÄNKAN" av Leo Blech, som Oskarsteatern har framfört, lever på *Axel Ringvalls* originella komik och *Margit Rosengrens* vackra sång och intagande person. Det är förträfflig konst de ge var och en i sin art. Hr och fru *Ottoson* och *Carl Barcklind* hör och ser man jämväl med nöje och andra aktens muntra exercissen lyser upp i den annars rätt torftiga handlingen. Musiken har föga eller intet av melodisk fägring och fångande rytmer. Kompositören tycks ha föresatt sig att vilja ge handlingen en tonskrud efter moderna journaler med ledmotiv- och mera sådant. Men operetten är nu en gång en själsvändig dam, churu på samma gång konservativ, och trivs helst i de lätta och skimrande musikaliska stoffer, som hennes stamfäder en gång gjort populära.

Sigrid Onegin har åter gästade Stockholm och givit två konserter i Auditorium för utsålda hus. Uttrycket att tala med änglatunga kan här förändras till att sjunga med en ängels strupe, ty inför *Sigrid Onegin*s röst och sångkonst saknar man vanliga jämförelsepunkter. Hennes altstämma äger i alla lägen en volym, en välklang och en böjlighet, som torde vara få europeiska sångartister förunnat. Och hennes föredragskonst är en besjälad tolkning av såväl ton som ord. Tillika behärskar hon de mest skilda stilarter: med vilken mjuk timbre och solig fägring klungo ej de italienska sångerna av *Lotti*, *Caldora* m. fl.

Och *Brahms* djupt poetiska sångmö stod som förklarad i det med antikens äldste linjer formade "Sapphische Ode" för att strax därpå förbytas i de modernt brusande stroforna i "Der Schmied".

*Sigrid Onegin*s sång är något mänskligt levande, ja livet självt omsatt i toner av den underbaraste fägring.

ARIEL.

Husmödrar.

Vid nästa demonstration i Iduns provkök onsdagen den 23 nov. kl. 11,30—2,30 anordnas ett förmiddagste med bakverk från provköket.

Några nyheter till julen:

H. C. ANDERSEN

SAGOR OCH BERÄTTELSE. Första samlingen. Illustr. Kr. 4: 50, inb. 6: —.

A. v. GLEICHEN-RUSSWURM

RIDDARLIV. Historisk skildring av den förnåma världen under romansk medeltid. Kr. 12: —.

MAJ HIRDMAN

ANNA HOLBERG. Roman. Kr. 4: 75.

BÖRGE JÄNSSSEN

KUNGENS KAREN. Historisk roman. Kr. 5: 50, inb. 8: 25.

ORISON SWETT MARDEN

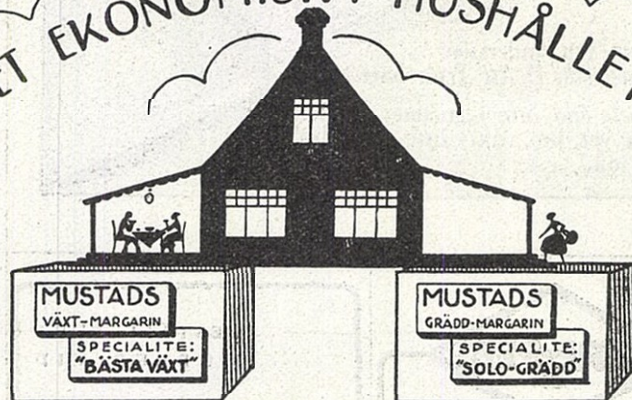
EN SUND SJÄL I EN SUND KROPP. Kr. 5: 50.

RABINDRANATH TAGORE

HEMMET OCH VÄRLDEN. Roman. Kr. 13: —, inb. 16: 50.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

DET EKONOMISKA HUSHÅLLET

VILAR PÅ MUSTADS MARGARIN

Av SANGALLA the

rekommendera vi våra kända märken

"PEKOE SOUCHONG"
"IMPERIAL"
"ORDINARY"

i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

A/B NYMANS VERKSTÄDER
UPPSALA

Skandinavien's största specialfabrik för velocipeder och velocipeddelar. Bästa inköps-källa för återförsäljare.

Det bekanta,

av mer än 22,000 läkare rekommenderade nerv- och styrkemiddel

Sanatogen

användes bl. a. vid andlig överansträngning, nervösa svaghetsstillstånd, nervsvaghet (neurosteni), mag- och tarmsjukdomar, vid hjärt- och njurlidanden, lungsjukdomar, gikt och sockersjuka samt vid rachitis (engelska sjukan).

SANATOGEN finnes till salu på alla apotek och i drogaffärer i originalförpackningar à 250, 100 och 50 gram.

"Tänk, va' fru Andersson
slifer och står i! Att frun bara orkar."

"Ja, hade jag inte Grummes Normal-
tvål, så vet jag rakt inte hur det
skulle gå."

LÄSARINNORNAS SPALT.

SVAR.

Signaturerna En bit av Sveriges jord, Ensam och bekymrad, 18 år, Fru H. Fru Berta, Fru B—g, Gammal kontorsdam, Husmor på landet, Bekymrade föräldrar, Bekymrad, Hemlös, Beprövad och varaktig hjälp, En som älskar sällskap, och Fru L, ha personligt svar att avhämta. Insänd adress och svarsporto, så tillstålla vi Er svaren. *Bekymrad Idunvån* uppmanas att omgående insända namn och adress till "Förståelse", Iduns Redaktion, Stockholm, för vidare korrespondens. Signaturens namn och adr. finnes på redaktionen.

Till "Brita och Stina". Som svar å Eder fråga i tidningen Idun den 6 nov. 1921 vill under-tecknad meddela, att jag har ett stort, soligt rum (åt gatan) för 2 personer. Jag har f. n. pension för unga flickor, så att sällskap städse finnes. Priset är pr person 3,000 mk. + 3% (för betjäning). Närmare upplysningar och rekommendationer kan svenske legationspastorn Sebardt, Brunnhildestr. 6, Berlin, Fridenau ge. Vore tacksam för svar snarast möjligt. Frau Stabartz Dr. Kaschke, Berlin—Wilmersdorf, Prinzeregentenstrasse 81, II.

Till "En bit av Sveriges jord". Då jag läste eder fråga blev jag riktigt glad. Jag förstår er så väl. Jag har gått och drömt mig ut till landet i många år, och jag kunde nog få komma dit, då jag har mitt hem där, men man längtar efter sitt egna, där man har fria händer.

Att börja själv med lantbruk har jag nog tänkt, men det är inte gott ensam, nog tror jag att man kan reda sig om man har lust och är någorlunda praktisk. Om ni ej får några andra uppslag att reflektera på skulle det vara roligt korrespondera med eder angående jordbruk, hur ni hade tänkt eder det.

(Svar till 28 år.)

FRÅGOR.

Kan någon av Iduns många läsarinor giva ett råd eller en anvisning i följande fråga. (Ett svar som leder till resultat belönas gärna med 100 kr.)

Vi äro natur- och friluftsaltskare och ha i flera år haft som framtidsönskan att flytta till landet för att bo, riktiga bondlandet, ej villasamhälle. Nu vill vi gärna göra allvar av saken, mycket också för barnens skull. Men hur få levebrödet med dit? Vi ha nu konditori i större stad. Bakelseavdelning m. m. är ju överflödigt på landsbygden. Men fin- och hembageri med servering skulle kunna gå. Vi ha annonserat flera gånger och fått svar från många igångvarande bagerier. Men att märka är den olägenheten att alla dessa varit beroende av spisbrödsbakning, och det är utanför vår bransch.

Kan någon ge upplysning om ett så folkrikt stationssamhälle, att ett bageri, drivet uteslutande som fin- och hembageri, där kunde drivas med förtjänst?

Flerårig Idunläsare.

Bekymrad anförvant vänder sig till Iduns läsekrets med en varm bön om hjälp till sin verksamhet för en bildad fru i 40 års ålder, av god familj. Genom dödsfall blev hon för några år sedan hemlös och av sorg och oro för framtiden miste hon förmågan att ordna för sig. Nu är hon frisk och i behov av verksamhet i hem t. ex. som värdinna, sällskap och hjälp hos dam eller herre. Har goda rek. men ej lyckats få arbete genom annonsering. Varmt tacksam för anvisning på verksamhet under sign. "God hjälp", Iduns red., f. v. b.

Saisonens
Parfym:
UN PEU
D'AMBRE
Houbigant

PARFUMERIE ANTOINETTE W. NORDING
BIRGER JARLSG. 16 - BIBLIOTEKSG. 11 - HAMNG. 12

Använd SKODON av
märkena

Ingeborg

och

Engelbrekt

DRI-PED

Halvsulning kostar blott 1/4 med Dri-Ped, ty

Lädrer besitter tredubbel slitstyrka. Lädrer är berett av 1:ma oxhud. Lädrer är oemottagligt för vatten. Lädrer erhålles endast hos

A.-B. SLITSTARK

Halvsulningsfabrik,
Pipersgatan 3, Stockholm.

Ring Riks 31627

Skodon hämtas o. hemsändas.

Obs! FÖRSTADSBOR. Obs!

Reparationer mottagas genom följande inlämningsställen:

Lemnell's Express, Engelbrekts-gatan 3, E. Walléns Cigarraffär, Stadsgården 22, Paketinlämningen, E. Sjöberg, Mästersamuelsgat. 68, Sv. Pressbyråns kiosk vid Ropsten, Sv. Pressbyråns kiosk vid Hornstull, Konsumenternas Ekiperingsaffär, Grevgatan 9.

BESTÄLL EDRA
MÖBLER VID

**Nya Möbelverk-
stads A.-B. i Falun**

Rikstelefon 1196

Den ständigt ökade omsättningen är bästa rekommendationen. Infordra offerter och kostnadsförslag. Vid 1919—1920 års svenska Mässor erhöles odelat erkännande för stilrent och gediget ut-förande

Kungsörs

MJÖLKHINKAR
och alla slags hushållskärl
av koppar, bleck, aluminium.
Prydliga, praktiska, prisbilliga.
Finns i alla järn- och
bosättningsaffärer.
**A.-B. Kungsörs Bleck-
kärlfabrik, Kungsör.**
Drottninggatan 20. Stockholm.

VÄRMELEDNINGSSPISEN
WOCO
PATENT

Supplement-panna för uppvärmning av större lägenheter

KOKSPIS MED VÄRMELEDNINGSPANNA FÖR UPPVÄRMNING AV MINDRE LÄGENHETER

WERNER & CO BORÅS

Uppvärmning av 2, 4 & 6 rum och kök gratis, vid ordning för kokning och baktning, om man insett värmeledningsspisen WOCO. Begär katalog och offerter.

Solo-Kaffe

från
Aktiebolaget Malmö Kaffe-kompani
är det bästa
Java-Kaffe

Julgåvan 1921.

Rikt illustrerad jultidning för de svenska hemmen. Femtonde årg. Redigerad av K. J. Ahlberg. Omslagsteckning i tre färger av Nils Asplund. Bilagor: Herdarnas tillbedjan av L. des Coudres samt Den store vita skaran av Heinrich Dohm.

Ur innehållet må nämnas:
Ljuste skiner redan. Poem av E. G. Bohman. Originalträschnitt av J. Dunge. — Stor glädje av Fr. Hammarsten. — Inför Jesus krubba. Poem av Nils Hylander. Illust.: Maria med barnet av Dita. — Herrens härlighet och våra helgedomar — inre och yttre. Av Joh:s Lindgren. — Ur Apostlagärningarna hämtad missionskunskap av K. J. Montelius. Med ill. — Med missionärerna på berget av Nils Dahlberg. Med flera ill. — I andras hem. Berättelse av Anna Ölander. Med ill. av E. O. Strandberg. — Det lider mot jul. Berättelse av Aline Cronhielm. Med ill. av E. O. Strandberg. — Fridsbergs barnhem. Av K. J. Ahlberg. Med bilder från hemmet. — Kyrkofadern och Jesusbarnet av Joel Thulin. Med ill. — Bilder från Lilla Björknäs. M. m.

Julgåvans pris är 2:50. Vid rekvisition av minst 5 ex. lämnas 15 % rabatt, 10 ex. 20 %, 35 ex. 25 %, 100 ex. 30 % på bruttopriset

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm 3.

Svält ej

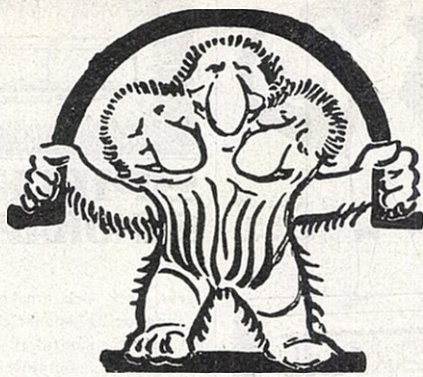
Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings-salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

Florodoljvålen

Endast den!

PARFYMERI
**FLORA
GEFLE**

Titta noga på detta Troll

LUNDSTEDTS TVÄTTMEDEL

Genom praktiska försök av Statens provningsanstalt är odispudabelt påvisat att svårt smusat tyg blivit fullständigt rent genom kokning med Lundstedts Tvättmedel under 25 minuter utan skrubbing eller borstning, o. detta vid 50 tvättningar å rad, varefter tyget ännu höll över 82 % av sin ursprungliga styrka. C:a 25 öres direkt besparing pr kg. tvätt.

Ingen, som noga följer beskrivningen, kan misslyckas vid tvätt av kläder, gardiner, siden, ylle, silver eller oljemålade föremål. Intet tvättmedel i världen överträffar LUNDSTEDTS.

BRODERIER

Bästa schweizersiden för broderier levereras från lager. Offert och prov på begäran. T. BENGTSEN, Stormgatan 9, Malmö.

Intyg fr. Finland om "RÄTTUT".

20,000 kr.

giva vi våra kunder alldeles gratis möjlighet att vinna vid dragningen i Svenska Statens Premieobligationslotteri i december i år. Vi ha nämligen beslutat att till var femte av våra kunder som rekriverar en tub av vår berömda HUDCRÈME ANTI-FINOL och samtidigt med rekvisitionen insänder likviden för densamma 2,50 + porto = 2,90 samt till var och en som rekriverar på en gång fem tuber ANTI-FINOL och med rekvisitionen insänder likviden 2,50 pr tub = 12,50, såsom gäva giva ett vinstdelaktighetsbevis upptagande en obligationsserie och nummer. Detta bevis berättigar innehavaren till en tiondel av den på obligationen ifråga eventuellt utfallande vinsten vid decemberdragningen i år. Högsta vinsten är 200,000:— kr., en tiondel därav är 20,000:— kr. Kanske ni genom att rekvidera en tub ANTI-FINOL, som är den erkänt bästa hudcremen för skönhetsvård och därför giver mer än full valuta för sitt pris, även kan bli vinnare av 20,000:— kronor alldeles gratis. Märk detta enastående erbjudande, som vi göra Eder! Rekvidera i dag!

A.-B. ANTI-FINOLFABRIKEN, — Göteborg. —

'Akta Franska

högkoncentrerade Liköressencer för hemberedning av Likörer. Varje flaska avsedd för en liter färdigbryggd Likör å kr. 1.50 per flaska, 6 flaskor franco.

Följande sorter rekom. Anisette, Cacao, Curacao brun och grön, Charreuse, gul och grön, Rose och Munk. Aterförsäljare rabatt. FABRIKEN ZELOS, Göteborg 1.

Lille Victor

är kommen till världen. ▲

FRÅGOR OCH SVAR.

Fråga. Kan någon av Iduns många läsarinor eller dess redaktion giva mig ett gott råd. Vilket är bäst för en ung flicka att genomgå en husmoderskola (i så fall vilken?) eller komma till en större herrgård som hushållselev. Tacksam för adr. på någon dylik. Rådsvill.

Svar. Eftersom Ni nu har väddat till oss angående Edra eventuella studier vis å vis hemvård med ty åtföljande färdigheter, så råda vi Er att först försöka få plats på en större herrgård eller prästgård och sedan efter något år söka komma in i en god hushållsskola, t. ex. Fackskolan i Uppsala.

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT

N:r 117. Undertecknad väddar härmed till Fru Skönhetsdoktors goda förmåga att ge råd. Vad skall jag ta mig till? Mitt ansikte ser ut som ett rynkigt äpple trots både massage, varmvattenbehandling och salvor. Jag undrar om jag med någon särskild diet kunde få litet bättre hull? Tacksam för ett medel, som kunde hjälpa mig att ej se så rynkig och gammal ut i förtid är Snart 30-åring.

Jag nästan misstänker att ni använder alltför mycket salvor. Håll er till någon god hudcrème och tag blott litet därav, så pass mycket att fingrarna lätt glida över huden vid massagen. Här ett medel mot rynkor i förtid: 38 gr. alun, 42 gr. tjock mandelmjök, 165 gr. rosenvatten. Upplös alun i rosenvattnet; sedan ihålles mandelmjölken under jämn omrörning. — Recept på mandelmjök. Mandeln skällas och skolas, stötes i stensmortel och tillsättes med destillerat vatten eller rosenvatten, 1¼ del. till 15 mandlar. Lägg i en sockerbit för att hindra mandeloljan att skilja sig från vattnet och vispa duktigt med en liten stålvisp. Silas genom en i varmt vatten urvriden yllepapp och hålles på flaska. Denna mandelmjök är i och för sig mycket välgörande för huden. — Angående att få bättre hull råder jag er att varje dag äta gröt samt annars äta mjölkmat och sund närande föda. Vistas mycket ute och tag regelbundna bad, gymnastisera och sporta med måtta.

BREVLÅDA

EXP:S BREVLÅDA.

Sign. "Hem och arbete". Eder annons kostar kr. 4:50 per gång, som torde insändas, varefter densamma införes i först utkommande nummer.

Doppvärmare

för 110, 127 och 220 volt, med 1½ m. snöre.

N:o	Watt	Kr.
1066	200	10:—
1043	300	12:—
1044	450	14:—
1067	600	16:—
1045	1000	22:—

sändas frakt- o. emballagefritt. Ett års garanti.

Jägers Elektriska Aktiebolag Eskilstuna.

KO ALFA KO ALFA KO ALFA KO ALFA

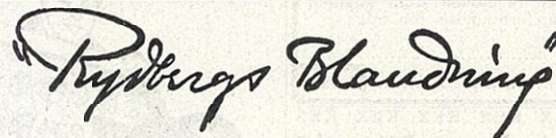
DET KAN EJ NOG OFTA UPPREPAS ATT Arboga ALFA KO Margarin ÄR MARKNADENS FÖRNÄMSTA

SVENSKA MEDICINALVÄXTFÖRENINGENS

torkade bläbär, lingon, spenat, dill, sopprötter m. m.

Högsta kvalitet. Billiga, hållbara, lätta att förvara och enkla att anrätta. Bären ge utmärkta soppor. Lingonen ge dessutom en god sylt. Sopprötterna ge med obetydlig fettillsats en välsmakande buljong. Utförlig beskrivning medföljer varje kartong. Finnas i varje välsorterad speceriaffär. OBS! Förekomma i minut endast i våra kartonger.

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

GUMMANS Tvättpulver

— de & ändå de bästa.

— Alltid lika fräiche och ungdomlig — Ja, crème anoreuse o Idols övriga skönhetsmedel ha er förunderlig verkan. Även direkt från fabriken.

Blomsterlökar

direkt från Holland till odlingspris.

ILLUSTR. KATALOG GRATIS.

E. H. KRELAGE & SON

Etabl. 1811 HARLEM (Holland) Etabl. 1811

VICTORIAS LAVENDEL TVÅL FÖRNÄMSTA I SVERIGE

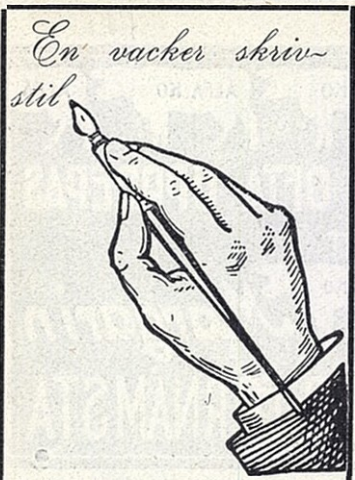
VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

mot Narig Hud, Kontusioner, Sår. Finnes på alla apotek. Nederlag: Kronans Droghandel, Göteborg. Begär Gratisprov.

få alla, som genomgå vår kurs skönskrivning efter ilmetoden. Vi ha lärt många tusen personer att skriva bra. Vår metod för ofelbart och snabbt till målet. Redan efter några lektioner märker eleven, att hans stil avsevärt förbättrats. Begär prospekt samt fria försökslektioner. Bifoga 20 öre porto.

Noréns Korrespondensinstitut
Skolgatan 11, MALMÖ.
Sänd mig Edert prospekt jämte fri försöksundervisning i skönskrivning efter ilmetoden utan kostnad och utan förbindelse för mig.
Namn .....
Adress ..... I. 57.

Ärade Husmödrar!

Prova Svenska Kexfabriks Aktiebolagets, Märsta,

Örnen utmärkte kex, biscuits, kaffebrödsblandningar från 5 till 10 kr. per kg., Wafers (Rån) från 6.50 pr kg. Märstaskorpor, etc.
Bästa ersättning för småbröd.
Finnes hos varje välsorterad handlande i landet.

Fyrtornets Fiskbullar Kaviar Sardiner

RADHES ANJOVIS
i ostronsås, Kryddsil, Maljessil, Apilbilar, Vingasil, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkärl.
A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hofflev.

PRAKTISK NYHET!
SÄRDELES LÄMPLIG PRESENT
Bör ej sägnas i något hem
Bör ej sägnas i något hem
REKVIRERA FRÅN TILLVERKAREN
AXEL JOHANSSONS MÖBLERINGSÄFFÄR
Falun

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets ställning den 31 okt. 1921.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassabehållning	7,149,749: 51	Aktiekapital	40,000,000: —
Obligationer	12,506,175: 33	Reservfond	20,000,000: —
Fastigh. o. inventarier	7,877,196: 62	Dispositionsfond	2,000,000: —
Reserver mot säkerhet	146,164,758: 34	Pensionsfond	900,000: —
Växlar	66,881,345: 60	Depositions- och Kapitalräkningar	143,567,502: 66
Kreditiv- och löpande räkningar	76,469,678: 44	Sparkasseräkning	68,862,996: 08
Hos inhemska banker	306,880: 75	Giro- o. Löpande räkn.	48,003,244: 95
Hos utländska banker		Postremissväxelräkning	4,801,300: 39
för egen räkning		Till inhemska banker	2,745,401: 15
kr. 7,658,827: 88, för		Till utländska banker	1,849,372: 18
andras räkning kr.		Av utl. banker insatta	7,080,743: 60
6,504,527: 24	14,163,355: 12	Å andra räkningar ...	23,192,403: 57
Å andra räkningar ...	31,483,824: 87		
Kr. 363,002,964: 58		Kr. 363,002,964: 58	

IDUNS JULNUMMER

UTKOMMER INOM KORT
PRIS KR. 1: 50

Rekvirera från **IDUNS EXPEDITION STOCKHOLM**
Kommissionärer antagas Begär villkor

Tapetkompaniet

levererar Eder till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvaliteter. Rekvirera prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7. Sthlm. (Vid Slussen.)

Leo-Piller
äro framställda i samråd med framstående specialister i mag- och tarmsjukdomar. Användes av läkare samt på sjukhus och kan tryggt rekommenderas som ett utmärkt avföringsmedel
Fås å alla apotek.
Tillverkas av A.-B. LEO, Helsingborg.

VITRUMS FERROL
är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas av såväl barn som vuxna.
Tillverkas å **APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM**
Originalflaskor om 500 gram. Finnes å alla apotek.

SMÅ GRYTOR HA OCKSÅ Skultuna märket

KNEIPPS ÄKTA BRÄNNÄSSEL-HÅRVATTEN

Det äkta pastor Kneipp's Brännässel-Hårvatten är utan tvivel nutidens verksamaste hårvatten, ty allt vad man kan fordra av ett sådant uppfylles av detsamma i rikligt mått. Det har visat sig vara ett idealiskt renings- och värmededel för huvudet och som toalettvatten utmärkt. Stärker hårväxten och befriar från mjäll och förebygger håravfall. Låker sårnader i huvudsvålen. Befriar från klåda. Avlägsnar hetta och huvudvärk och få vi särskilt uppmärksamma, att håret ej blir skört av detta hårvatten, utan det giver håret en mjuk, vacker glans och håret bibehåller sin naturliga färg.
Otaliga härmedel och hårvatten rekommenderas, men de flesta äro vanligen spritblandningar, parfymerade, vilka ej verka nyttiga, utan endast parfymera håret. Pastor Seb. Kneipp har däremot av brännässlans blad och rötter samt andra örter, på ett särskilt sätt berett ett verkligt verksamt hårvatten.
Finnes nu att erhålla å alla Apotek, Sjukvårds-, Färg- Parfymaffärer.
Pr flaska kr. 3.50.
A.-B. Parfumerie Louis, Stockholm.

Babyutstyrelser.
Verkligt förstklassiga av finaste tillbehör och välsydda allt för den nyfödde. Kr. 10.—, extra elegant Kr. 14.—. Örgott av noblessväv, broderat hörn Kr. 3.—. Mönster medfölja. Fru Clara Lindqvist, Övre Kvarng. 32, Borås.

Babyutstyrelser,
Vackra och välsydda av finaste tillbehör ..... Kr. 10.50
Lakan och örgott ..... " 8.—
Dopklänning och mössa ..... " 6.—
Mönster medföljer.
Dagmar Jacobsons Vitvaru- och Linnesömnadsaffär, Borås.

M. ZADIGS
prisbelönta neutrala Lanolin Crème-Tvål
den yppersta av alla Toilette-tvålar, förlänar huden ungdomlig friskhet och skönhet.
M. ZADIG, Malmö.
H. M. Konungens Hovleverantör.

MER och MER
övertygas den ärade allmänheten om att
YVY-TVÅLEN
är den förnämsta bland tvålar.
YVY-TVÅLEN säljes i varje välsorterad parfym- och herrekiperingsaffär.
Österlin & Ulrikssons Tekniska Fabrik, YSTAD.

Damer! Pröva
NADCO
HENFÄRGER
Tvättäkta.
Färgar ej kärl eller händer.
Säljes i Färg- och Kemikalieaffärer.
m fl.

GIFT ER ALDRIG
Ordn Ni besökt Bröderne
Ljunggrens Möbelfärf. Adolf
Preståns Kyrkogata No 2.

NORMANS
INKOKNINGSSAPPARAT och BURKAR
TILL BILLIGA PRISER
TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

Varje familjeförsörjare bör bereda sina efterlevande
Pension i
ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN
— Grundad 1784 —
Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör åberopas.
STORKYRKOBRINKEN 11 - STOCKHOLM

SPIECKERS SANOKAPSLAR

stärka nerv- och muskelsystemet, skänka ungdomlig spänstighet, levnadsmod och energi, samtidigt som de undanröja trötthet, sömnlöshet och svaghets-tillstånd. Finnas å alla apotek och drogaffärer eller expedieras efter rekvisition från undertecknade, portofritt.
Ask om 10 kapslar (för 10 dagars bruk) kr. 2.25.
Ask om 20 kapslar (för 20 dagars bruk) kr. 4.25.
Liten kur (5 stora askar) kr. 20.—
Stor " (10 " " ") kr. 38.50
Generalagenter för Skandinavien:
Harald Westerberg & Co.,
— Göteborg. —

"Vad ser jag?"
Så ovanligt billiga priser!" Detta blir vars och ens utrop som öppnar vår katalog för hösten och vintern 1921-1922. Den är verkligen en utmärkt hjälpreda för den som önskar göra förmånliga inköp till julen. Sändes på begäran gratis mot endast portolösen och åtföljes av provblad å våra jultidningar för året samt å Ahlén & Holms Årsbok och å veckotidskriften Vårt Hem.
Ahlén & Holm, Stockholm.

Millioner förstöra sitt hår med sprithaltigt och felaktigt sammansatta hårvatten, grönsåpa, såpsprit m. fl. otjänliga hemkurer. Ni behöver ej med bekymmer se håret falla bort, om ni tillskriver Specialisten i hårsjukdomar **VALENTIN LINDBERG**, Kommandörsg. 12, Sthlm, träffas kl. 12-2 vard. Flera tusen bevis finnas från botade skaliga och tunnhåriga personer. Uppgiv ålder, sjukdomens art m. m. Bifoga 40 öre för svar i diskret brev. Mina behandlingsmetoder äro berömda av såväl vetenskap, press som allmänhet.

Julgransprydnader av glas.
Direkta affärer utan mellanhänder.
Vi sända till vem som önskar kollektioner, innehållande cirka 80 av de största, finast utförda prydnadsföremål av alla slag för endast 300 mark, vidare till återförsäljare partikollektioner för blott 500 mark, allt inklusive porto och emballage. Leveranser pr efterkrav eller forskotts betalning. Ingen risk, då affären är mycket solid.
A. O. WAGNER.
Industri för julgransprydnader.
Lauscha S. M. Thüringen,
TYSKLAND N:o 13.

FAMILJERÄTTSÄRENDEN
Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapskillnads-mål. Boutredningar och arvskiften.
TESTAMENTER

Advokatfirman
Andén & Staël von Holstein
Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein
Lilla Vattugatan 14.
Riks 7676, 24488. Allm. 18386

LEDIGA PLATSER

En anspråkslös, snäll och ordentlig flicka,

kunnig i enkel matlagning, bakning och någon sömnad, villig att tillsammans med god husmoder sköta i ett hem förekommande göromål, samt barnkär, får bra plats i Göteborg första december. Sökande som helt kan uppfylla ovanstående fordringar anses som familjemedlem med eget, trevligt rum. Svar med löneanspråk, betygsskrifter samt referenser sändas under rubrik: "Familjemedlem", A.-B. Gumælius Annonsbyrå, Göteborg, f. v. b.

En snäll och duktig flicka,

med barnmorske- och barnsköterskeutbildning får god plats i början av dec. under ett par tre månader i liten familj. Löneanspråk och betyg jämte fotografi torde sändas snarast till "Familjemedlem 1921-22" under adress S. Gumælius' Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

PLATSSÖKANDE

BILDAD, MUSIK, TYSKA

önskar som familjemedlem, elev och hjälp komma till vänligt bättre hem för att under god ledning lära sig matlagning och bakning. Är villig hjälpa till i hemmet och event. betala något pr. månad. Helst eget rum. Tacksam för svar till "3 månaders hembrevnad", Iduns exp. f. v. b.

I verkligt gott och bildat hem önskar musikalsk flicka plats som hjälp och sällskap. Van vid skrivgöromål, pianoundervisning och husliga sysslor. Skriftligt svar till "1895", Jönköping p. r.

Två unga lärarinnor

önska hela eller någon del av ferien (1 dec.—9 febr.) komma i en bättre familj för att lära husliga göromål. Eventuellt läsa med barn. Någon betalning erlägges. Svar till "Lärarinna 25", Iduns exp. f. v. b.

Norsk sjuksyster

önskar plats i priv. familj n. Stockholm eller Göteborg. Goda sv. betyg. Svar märkt "Nr. 39843" till Gumælius Annons-Bureau, Kristiania.

Som hjälp och sällskap

önskar ung bildad flicka komma till ensam dam, där jungfru finnes. Vid lön fastes ej avseende. Svar emotes till "M. G.", adr.: Fröken H. Ericson, 127 Margaretavägen, Enskede f. v. b.

Öns. barnsköterska

som genomgått 8 klass. läroverk önskar plats i Stockholm eller dess närhet att sköta ett eller två barn eller undervisa i andra förbered. klassens kurs. De bästa referenser finnas. Svar till Fru Major Lilliehöök, Borås.

En medelålders flicka,

37 år, söker plats att sköta hushåll hos änkefru, äldre dam eller herre, har på egen hand skött sin fars hushåll i fyra år. Platsen önskas helst i någon stad. Om svar bedes till "E. L.", Kummelby p. r.

Ung lärarinna

önskar under januari månad komma i familj som hjälp och sällskap. Svar till "Ensam", Iduns exp. f. v. b.

Bildad, musikalsk flicka,

önskar att som familjemedlem, hjälpa husmor med varjehanda inom hemmet, gärna där barn finnes. 8-klassigt läroverk. Sjukvårdsintresserad. Även kunnig i skriv- och kontorsgöromål. Svar till "November 1921 G.", A.-B. Gumælius' Annonsbyrå, Göteborg, f. v. b.

Lärarinna

önskar under ferierna 15 dec.—15 febr. plats på större herrgård eller prästgård såsom hjälp och sällskap. Svar till "Familjemedlem—Musikalisk", Landskrona Posten, Landskrona f. v. b.

Bättre flicka

i 30-årsåldern, huslig och van vid barn söker lämplig plats i familj. Små lönepretentioner. Familjemedlem. Tacksam för svar till: "Land eller stad", Iduns exp. f. v. b.

Ung dam

(skånska) önskar under vintermånaderna med början den 1:sta eller eventuellt 15:de nu instundande januari inträde i geditet och fint hem för att, biträdande husmodern, få vidgad blick för skötsel av ett sådant. Ingen lön men icke heller någon avgift. Önskar endast betraktas och bemötas såsom medlem av familjen. Referenser givas och önskas. Benäget svar utbedes under signatur "Köpmandotter", Box 8, Rydsgård.

Bildad dam

önskar anställning på herrgård såsom hjälp och sällskap åt husmor. Är mycket berest, behärskar engelska språket, är ordningsfull och pålitlig. Vid lön fastes ringa avseende, desto större vid vänligt bemötande och hembrevnad. Bästa referenser finnas. Tacksam för svar till "Naturvän 1922", Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERINGAR

A HERRGÅRD i Småland, med härligt läge vid skog och sjö, erhålles inackordering under längre och kortare tid. Svar till "Sport och hemliv", under adress S. Gumælius Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Doktorinnan Vilma Erikssons Vilohem

beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

DIVERSE

FILMKAMERA.

Storlek 8x10,5 av nyaste modell och bästa märke säljes mycket billigt. Svar till "Filmkamera" under adress S. Gumælius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Husmödrar!

Spara tid och pengar!
Om Ni uppger adress kan Ni få upplysning om hur Ni själv kan tillverka många nyttiga ting, som dagligen användas i hemmet. Bifoga 2 kronor och skriv strax till
V. H. Nielsen,
Nørre Aaby, Fyn.

Den amerikanska kvinnan

är känd för sin persikolena sköna hy. Hennes hemliga medhjälpare i striden mot rynkig, slapp och oren hy är det nya övertäffade skönhetsmedlet Velvet Complexion som är en mjölkliknande vätska sammansatt av äkta mandel.

Följ noga bruksanvisningen. Försäljes hos alla Parfymaffärer samt av importören AB PARFYMERI BARLACH, Stockholm C.
Pris pr flaska 5.— och 8.— kronor.

Vägglöss

Desinf. m. Amerik. Gassystem (ej cyanalkalium). Ej risk eller obehag för grannar. Skadar ej tyg eller möbler. Spec.: Kackerlackor, Mal och Vägglöss. Nordiska Desinfektions Anstalt. Riks 804 85 Stockholm Allm. 168 13

Struma, hämorrhoider o. bräck

botas fullständigt utan operation. Tillskriv Dr. Burman, Storgatan 59, Sundsvall.

Avmagringspomada

Dina Sicks erkända Massagepomada användas till borttagande av dubbelhaka, fetthanhopningar på hals och rygg samt feta händer. Kr. 3.65 och 5.65.

Ögonhårscreme CILIA.

Bästa medel att få långa ögonfransar ..... Kr. 3.85

Transpirationsmedlet ODO—RO—NO rekommend. av läkare Kr. 2.50 o. 5.00.

CONTRE RIDES.

Bästa medel mot rynkor ..... Kr. 3.50

Fås hos
FRU ALMA BAUMBACH,
Sthlm. Holländareg. 11, 3. Riks 6580.
Till landsorten mot postförsk. + porto.

Private lessons

in English and Italian by Miss Jackson from London.
At home — 6.30 — 8. Banérgat. 4, Stockholm. A. T. Ö. 10.

Babyutstyrslar

vällydda Kr. 12—14; mönster medfölja. I. Gustafson, Kungsholmsg. 63 V Stockholm.

Fräkencreme

Borttager fräcknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6: 50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.

IGA

Vackra lockar

kunna alla damer få genom att använda hårlockstäljarna "Mary", amerikansk metod. Vågar och lockar håret på några minuter. Ingen bränning som fördrävar håret. Pris pr sats med bruksanv. 1.75, + porto mot postförskott från

A. H. FORSGREN, SANDVIKEN 3.

Doktor J. Arvedsons kurs

i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Professor PATRIK HAGLUNDS

Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik. R.T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S.T. 8301. För behandling av stödje- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbingar.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
Behandling av
peumatiska åkommor.

Doktor T. Sjögrens

Röntgeninstitut
Sturegatan 8, Stockholm.
UNDERSÖKNING
av sjukdomar och skador i bensystemet, lung- och hjärtsjukdomar.

BEHANDLING
av hudsjukdomar (ss. kronisk eczem, hudkräfta, hår- och skäggsvamp), körtelsvulster, struma, neuralgier m. m. Mottagning 2—3 helgfria dagar. R. T. 39 85. A. T. 83 99.

Tandläkare Hj. Ström

Birgerjarlsgatan 98 1/2 tr., Stockholm.
Emalj-plombering.
Riks: Vasa 6 87 - Allm. 224 48

GÖTEBORGS GYMNASITISKA INSTITUT

Östra Hamngatan N:o 45
Förmånligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASITIK
Ny kurs börjar den 15 Januari.
I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i

Pedagogisk gymnastik, Ortopedisk behandling, Elektrisk behandling, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Förbands- och samaritkurs. Begär illustrerat prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

VID ASTMAANFALL

användes Apoteket Vasens i Göteborg utmärkta rökmedel

ASTHMATOL

som ger omedelbar lindring. Pris kr. 2.75 pr burk. - Sändes mot postförskott.

Absolut ofarligt.

Dr. Stohrs Kephaldoltabletter verka snabbt och säkert vid huvudvärk, Reumatism, Ischias och neuralgi — även i elakartade fall — och äro fullkomligt ofarliga för hjärta och andra organ. Kephaldol användes sedan årtal med glänsande resultat av de främsta kliniker och läkare i alla länder för att stilla smärtor och feber utan att skada hjärtat. Gör ett försök. Finnes å alla apotek.

Crème o. puder

att användas vid skötsel av späda barn, Baddunderlag, Dinappar, flaskor m. m. Babybyxor, impregn.

I parti och minut billigast från

Carl Stangenberg,

10 Hötorget, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Herbas Fotkur

är det förnämsta medel för fötternas vård. Verksamt mot ömma och svullna fötter, liktornar, valkar, ledknölar, kylskador, nageltrång, fotsvett o. d. Pris pr sats Kr. 2: 50. Säljes pr postförskott + porto från

VARULAGRET WASA, Kemikalieavd. Stockholm 2.

Hämorrhoider

försvinna efter några dagar vid användning av HÄMOSALVAN från Kem. Tekn. Fabr. Elefantén, Göteborg.

Pris kr. 10: — pr stor burk mot postförskott eller förut insänd likvid.

Katrineholms Praktiska Hushållsskola

öppnar nya kurser i HUSHÅLLS- och SLÖJDAVDELNINGARNA den 10 januari.

Undervisningen ledes av erkant skickliga lärarinnor i finare och enklare matlagning, servering, bakning, charkuteri, konservering, syltning, saftning, smörgåsbredning, uppläggningar, servettbrytning, dukning, hälso- och sjukvårdslära, konstslöjd och konstvävning, linnesöm, glansstrykning, hushållsbokföring, m. m.

Efter genomgången kurs anskaffas förmånliga platser åt dem, som så önska. Skolan förfogar över ljusa, tidsenliga lokaler. Ny regim. Prospekt erhålles mot 50 öres porto. Uppgiv avdelning.

Adress: **Katrineholms Enskilda Läroverk, Katrineholm.** ELIAS ÖHMAN, verkst. direktör.

Strengnäs Husmodersskola

17:de arbetsåret. Husmoderskurs för bildade flickor 25 jan.—25 maj. Grundl. o. prakt. underv. Prospekt mot porto gen. Fru Braune, Strengnäs.

Vinterkurser på Nääs

16 januari—26 februari 1922.
Handarbete—Teckning—Vävning.
Prospekt erhålles hos August Abrahamsons Stiftelses expedition, Nääs, Floda St.

"I Dalarne bodde, i Dalarne bo"

alla turister och rekreations-sökande ä

HOTELL DALARNE, INSJÖN.

Förstklassigt hotell och pensionat med utmärkt läge vid Dalälven och Insjön.
Tillfälle till vintersport.
Riks 71 och 72.
L. Henriksson.

Vid Bergsbrunna-skolan

börja värkurserna i hushåll och slöjd m. m. omkr. d. 20 jan. Grundlig undervisning! Trevligt hemliv!
Postadr. Bergsbrunna. Riks Nr 10.

Tandteknikerkurs

Fullständig lärdom erhålles i Kautschuk och Guldarbeten. Billig avgift. Svar till "Tandtekniker", Iduns exp. f. v. b.

En liten lyckoböna medföljer varje beställning å en sats babykläder innehållande 7 st. delvis handsydd plagg av prima tyg o. modell Kr. 18:—.
En sats babykläder av fru Thams modell med s. k. engelsk blöja samma pris. D:o med bärmantel Kr. 25:—.
Till landsorten mot postförskott.
Fru B. LIDBACK, Valhallavägen 53, Stockholm. Riks. 58 26.

I D U N S P A P P E R

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK

ANLÄGT 1803 - - GEMLA - - ANLÄGT 1803

Specialbruk för finare pappersorter.

OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:

R. W. STARE

R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gevie: Gevie-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlshamn: Tidningen Karlshamn.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Värmlands Läns Tidning.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonsblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotlänningen.

Växiö: Smålands-Posten.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

PIX är även småttingarnes favorit

*Smör!
nej tack,*

"men var god och sänd oss ett kilo Vandenberghs Extra Växt, vi föredra det, ty det är lika gott och lika drygt som smör, men mycket billigare."

**VANDENBERGHS
MARGARIN**

Stor Premietävlan "ZIWA"-tvålen

har som bekant en mångsidig användning, dels användes den som handtvål, dels för rengöring i hemmen etc.

I våra broschyrer och annonser samt tvålomslagen finnes angivet en del ändamål, vartill "ZIWA"-tvålen kan användas, men husmödrar och andra, som använda "ZIWA"-tvålen, hava meddelat att den kan brukas till många flera ändamål än vi angivit.

Vi överlåta nu till allmänheten att pröva vilka föremål som med fördel kunna rengöras eller putsas med "ZIWA"-tvålen och i vad mån den kan ersätta andra rengöringsmedel samt för övrigt allt vartill den kan vara lämplig.

Till de, som efter praktiska försök uppgiva det mest mångsidiga användningssättet av "ZIWA"-tvålen samt medsända omslagen till de tvålar, som härvid blivit använda, utbetala vi ett premiebelopp av

KRONOR ETTUSEN KRONOR

fördelade sålunda: 1 premie kr. 300:—, 1 premie kr. 150:—, 1 premie kr. 100:—, 2 premier à kr. 50:—, 4 premier à kr. 25:— och 25 premier à kr. 10:—.

Uppgifterna tydligt skrivna jämte tvålomslagen insändas till oss före den 1 Mars 1922, varefter premieutdelningen sker under vederbörlig kontroll och resultatet därefter delgives i denna tidning snarast möjligt.

Priset på "ZIWA"-tvålen är 35 öre styck för den större och 25 öre för den mindre storleken.

Finnes icke "ZIWA"-tvålen i närmaste speceri-, kemikalie- eller bosättningsaffär, så insänd till oss 40 öre i postanvisning, spar- eller frimärken (härigenom sparas postförskottsavgiften) och vi sända Eder en "ZIWA"-tvål fraktfritt. Skriv namn och adress tydligt.

Då Ni i "ZIWA"-tvålen erhåller full valuta för Edert utlägg, bliva Edra kostnader, om Ni deltagar i tävlingen, inga. Fullständiga uppgifter angående tävlingen tillhandahålles i alla affärer som sälja "ZIWA"-tvålen samt närslutes varje postorder.

BERNER & ZETTERSTRÖM
Tel. 29 44 & 105 06 **Göteborg** Tel. 29 44 & 105 06
Tillverkare av "ZIWA"-tvålen.

Klipp här!

Firma Berner & Zetterström, Göteborg 57.

Sänd genast franco:

..... st. "ZIWA"-tvål ..... öre i ..... märken närslutes

Namn .....

Bostad .....

Postadress .....